Tizenötödik évfolyam. 138-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fil. minden következőnél 16 fillér, Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900. | FELELŐS SZERKESZTŐ: Stauber József. | Szombat, junius 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérczikk: A Mittelmann-gyár.
A' képviselőház ülése.
A kínai háború.
Cseh röpirat Magyarországon.
Az aradi atlétikai ünnepély.
Tudományos pofozkodás.
Jókai Mór párisi emlékei.
Vérengzés egy hajón.
Az erzsébetfalvai katasztrófa.
Az utolsó öngyilkos.
A katonai kincstár mint gyáros.
Végzetes kocsikázás.
Tárczа: A gyilkos. Irta: Guy de Maupassant.
Csarnok: Plató, a házibarát. Irta: Tábori R.

A Mittelmann-gyár.

Arad, junius 15.

A czim itten nem annnyira egy telket s a rajta levő épülettömböt akarja jelenteni, mint inkább Arad fejlődése- és szépülésének egy küszöbön álló epizódját és mindazt, a mi ezzel összefügg.

A tegnapelőtti közgyülés határozata uj irány beálltát, sajátképen annak megszilárdulását és folytatását jelenti, mert már a Jiraszek-féle telek megvételének terve, mely fájdalom az ellentétes filiszteri felfogás folytán nem nyerhette meg a kérharmad többséget, továbbá az Atzél-féle telek megvásárlásának sikeresebb keresztülvitele jelezte, hogy a tanács végképen elfogadta azon magasabb nézpontokat, melyek a város jövendő fejlődésének dolgában tágabb látkört biztositanak számára.

Többször felpanaszoltuk itt is már, hogy Aradváros szabályozásának a messze jövőbe kiható egységes tervezete nincsen. Azok a szabályozások és szépitések, melyek különösen az utóbbi három lusztrumban Aradot az ország egyik legcsinosabb és tisztább vidéki városává tették, ugy a tanács, mint a mérnöki hivatal dicséretes kopczepcziója és erélyére vallanak, de eredetök és kivitelökben inkább ötletszükség- vagy alkalomszerüek: semmint igy czéltudatosan átgondolt és kidolgozott tervezetnek beleilleszkedő, kiegészitő részei voltak. Ugy hogy a legjobb akarattal sem lehet eltagadni, miszerint közbe-közbe sok olyan történt, vagy mulasztatott el, a melynek a jövő fejlődés érdekében elmaradnia, vagy megtörténnie kellett volna.

De nem czélunk ezuttal ismét az általános és végleges szabályozási terv elkészitését sürgetni, hanem igen is rámutatni arra, hogy az Atzél-féle teleknek előzőleg és a Mittelmann-féle gyár területének most kimondott megvétele esetéből elérkezett végre az ideje és szüksége annak, hogy Aradváros területének azon részéről, mely a Maros és a Pesti-ut, mint keleti és nyugati határok között fekszik s főbb részekül a Béla-tért, a ligetet az ő bővülékeivel s az O-temetőt foglalja magában — végleges szabályozási terv készittessék. Mivel pedig ezen tervezet sarkpontját amugy is a Mittelmann-féle gyár képezi, az volna helyén való, hogy az ezen telek rendeltetésének és szabályozásának megállapitására kiküldött bizottság igyekeznék az egész fönt emlitett területnek keretében oldani meg feladatát, mert ezzel egyrészt igen időszerü munkát végezne; másrészt pedig hatalmasabban és kézzelfoghatóbban nem indokolhatná ama telek megvételének szükségét, mintha azt a város szabályozhatásának egyik föltételéül mutatja be.

Kétségtelenül Aradon is be fog válni amaz elméletileg is nyilvánvaló, de a tapasztalatok által idáig is bőven beigazolt tény, hogy a vasuti indóházak, bár eredetileg mind a városon kivül emeltettek, idők folytán maguk köré gyüjtik a város életét és forgalmát, s az uj alakulásnak középpontjává lesznek. Igy nem nagy jós tehetség kell annak előre való megjövendőléséhez, hogy a jövő század Aradjának a Béla-tér piacza fogja körülbelől a szivét — képezni, a simándi-uti és pesti-uti hidak között alakulandó óriási park pedig a — *tüdejét.*

Az uj telekvásár fontossága tehát szembeszökő. Az élőviz csatornának éktelen és képtelen csavarodása a simándi-uti hidnál szabályozásra vár, melyet előbb-utóbb ugy is meg kellett volna csinálni;

TÁRCZA.

A gyilkos.

A monacói herczegség különös egy állam. Ha több időm lenne, nem mulasztanám el ezt bővebben megmagyarázni.

Ez az állam ugyan nem nagyobb egy tekintélyes franczia falunál, de azért van neki uralkodója, vannak püspökei, egy egész armada jezsuitája és szeminaristája, a kik számosabbak, mint a herczegség hadserege — egy tüzérütegje, van udvari etiquetteje, mely feszesebb, mint a XIV. Lajos király udvaráé volt. Mindez természetesen nagylelkü türelmességgel és elnézéssel van párosulva, mely alatt az önhatalmu uralkodó, a püspökök, jezsuiták, szeminaristák, a tüzérség, miniszterek, a hadsereg, a hivatalnokok, szóval az egész öszeség életüket tengetik. — Különben tisztelet és becsület e jóságos és békeszerető fejedelemnek.

Minden ellenséges és polgárháboru félelme nélkül uralkodik a legmélyebb csendben boldog népecskéje fölött amaz udvari czeremóniák közepette, melyeket a hajdani hatalmas uralkodók udvaraiból az ismert négy meghajlással, huszonhat kézcsókkal a hagyomány fenntartott.

Amint tetszik tudni, eme monarka se nem vérszomjas, se nem bosszuálló. — Ha egy-egy polgárát számüzetésbe küldi, hát nagyon nehezére esik és a legnagylelkübb tapasztalattal cselekszi. Például:

Egy szenvedélyes játékos, midőn éppen pechben volt, azaz sokat vesztett, annyira megfeledkezett magáról, hogy a fejedelmet — megsértette. Ennek az lőn a következése, hogy a játékost számüzték. Erre ez az egész hónapon át a vesztett paradicsom körül ödöngött, mert fél az angyal pallosától, t. i. a rendőrség kardjától.

De egy szép nap bátorságot vőn és — átlépte az ország határát. 30 perczczel rá benn volt az ország közepén és — a kaszinóhoz tart. De egy rendőrtiszt megcsipte.

— Uram, ön számüzve van, ugy-e?

— Igenis, de a legközelebbi vonattal visszautazom.

— Vagy ugy! Akkor hát minden rendben. Tessék besétálni.

S ugy történt ez ezentul minden héten egyszer. Minden héten megjelent, minden héten ugyanaz a tiszt megkérdezte tőle ugyanazt s ő minden héten ugyanazt felelte.

Lehet-e a hatalmat jótékonyabb módon gyakorolni.

Pár évvel ezelőtt azonban valami egészen rendkivüli esett meg ebben az országban, valami a mi soha nem fordult még elő azelőtt.

Gyilkosság történt.

Egy férj, egy monacobeli férj, tehát nem egyike ama külföldi kalandoroknak, a kikkel az ember ebben az ország lépten-nyomon találkozik, megölte nagy felindulásában a feleségét.

Minden ok nélkül tette, minden jogosultság nélkül ölte meg. Csupán csak mert mérges volt. — Az izgatottság általános volt.

Osszeült tehát a legfelsőbb biróság, hogy ezen rendkivüli eset fölött — addig még nem fordult volt elő Monacoban gyilkosság — törvénykezzék.

A bünöst egyhangulag halálra itélték és a felháborodott fejedelem is jóvánagyta aláirta az itéletet.

Már most nem maradt egyéb hátra, mint hogy a bünöst kivégezzék. De egy kis baj volt ám: az országban se vérpad, se hóhér nem volt. Mit tegyenek hát?

Külügyminisztere tanácsára a fejedelem tárgyalásokba bocsátkozott a franczia kormánnyal, abból a czélból, hogy tőle a nyaktilót mindenestől kölcsön kapja. Párisban a miniszteriumban soká tanácskoztak ezen. — Végre megjött a felelet, és az utazási költségek számlája: összesen kerek 60.000 frankot kértek.

O fensége, Monaco uralkodó fejedelme, ugy kegyeskedett vélni, hogy az egész eljárás kissé nagyon is sokba kerülne; 60.000 frankot sehogy sem ér az a gyilkos: 60.000 frankot egy gazember fejéért! Soha!

Most az olasz kormányhoz fordult ugyanazzal a kérelemmel. A király, kedves kollégája, bizonyára szolgálatra készebb lesz, mint egy olyan haszontalan köztársaság. Csakugyan, az olasz kormány olcsóbbnak bizonyult: csak 12.000 frankról küldött, számlát — 12.000 frank? — Honnan is, az ördögben?

Valóban uj adót kellene kivetni, fejenkint 2 franknyi uj adót. De ez csak arra lenne alkalmas, hogy az államban politikai zavarokat idézzen elő, a mit, hála Istennek eddig ott nem ismertek.

Végre arra kezdtek gondolni, hogy majd lefejeztetik azt a gazembert egy közkatonával.

Mai számunk 12 oldal.

most azonban a Mittelmann gyártelep megvételével egyszerre nemcsak lehetővé, hanem olcsóvá is lenne s magában foglalná a korcsolyázó tónak szabályozását is. Mindez oly közvetlen érdekkel bir a nagy közönségre is, hogy előreláthatólag a korcsolyázó egylet s a társadalom áldozatok árán is szivesen hozzájárulna a terv keresztül viteléhez.

Ez intézkedések lassanként, lépésről-lépésre nagyobb megterheltetés nélkül létesülhetnek, ha *czélzatosan* és meglevő *egységes terv szerint* vitetnek keresztül. Igy a pár év mulva végképen felszabadulandó régi temető már most szabályozás alá volna vehető, mint a jövendő nagy liget kiegészitő része, annélkül, hogy a kegyelet megsértetnék, mert a mit a tervező ecsete oda rajzol a vászonra, azt *kifaragni* lehet évek multán is, de viszont *beültetni lehetne már most.*

A mi már magának a Mittelmann-gyár telkének jövendő rendeltetését illeti, az előreláthatólag nem lehet más, mint hogy valamely monumentális nyilvános épület helyéül szolgáljon. Előbb-utóbb több ilyenek helyet kell szoritani; létesitésük, hogy ugymondjuk, a levegőben csüng, és bizony zavarba kellene jönnünk, ha csak egynek is közülük helyet kellene hamarosan jelölnünk. Lehet igy, lehet amugy gondolkozni a dolog felül, csak annak a *szatócs-felfogásnak* nem szabad érvényre jutnia, hogy a befektetett kisajátitási összeg kamatainak mindenáron meg kell térülnie és e czélból *a teleknek bérházak számára felosztott parczellákban eladatnia.* Ha városunk jövendő fejlesztése és fejlődésében a *filiszter-politika* kerekedik felül, akkor Arad — bár népessé is váljék — csak *Kréhvinkli* marad és soha sem lesz belőle igazi — *város.*

POLITIKAI HIREK.

A főrendiház munkája. A főrendiház holnap, szombaton délelőtt 11 órakor ülést tart. Napirend: Elnöki előterjesztés az 1899. XV. t.-cz. 38. §-a kiterjesztéséről; a községi közigazgatási tanfolyamokról; a pestis elleni védekezés tárgyában 1897. évi márczius 10-én Velenczében kötött nemzetközi egyezményt beczikkelyező törvényjavaslat kiegészitéséről; a magyar-román határvonalon fölállitott határjelek kicserélése folytán felmerülő költségek fedezésére szükséges hitelről; az 1897. évi közösügyi zárószámadásra alapitott végleges leszámolás szerint Magyarország terhére mutatkozó tartozás fedezéséről, továbbá az 1898. és 1899. évi közösügyi kiadásokra Magyarország által pótlólag fizetendő összegekről; az állatorvosi közszolgálat államositásáról; a gazdasági munkás cselédsegitő pénztárról szóló törvényjavaslatok; a jegyzőkönyv hitelesitése.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósitása. —

Budapest, junius 15.

Apró ügyeket intézett el ma a képviselőház; olyan munka ez, mint a mikor a lakásban az utolsó apró igazitásokat és takaritásokat végzik, mielőtt elmennének belőle. Ki, kellemes nyaralásra — — — A képviselőház is maholnap megkezdi nyári vakációját, elintézi tehát az utolsó apróságokat is.

Közösügyes pótkiadásokat szavaztak meg, számszéki és gazdasági jelentéseket fogadtak el — vita nélkül.

Ülés végén *Rohonczy* Gedeon sürgős interpellácziót terjesztett elő a szerb buzabehozatal megtiltása, esetleg a tőzsdei határidő-üzlet megszüntetése érdekében.

Hegedüs Sándor miniszter nyomban érdemleges és megnyugtató választ adott, amelyet Rohonczy is elfogadott. De mikor szavazásra került a dolog, aggodalom merült föl az ellenzéken, hogy lehet-e szavazni, mert a földmüvelésügyi miniszter — kihez az interpelláczió szintén szólt — **nem volt jelen s igy nem felelt.** Többek hozzászólása után *Széll* miniszterelnök javaslatára a kereskedelmi miniszter válaszát tudomásul vették és várják a földmüvelési miniszter feleletét.

Részletes tudósitásunk a következő:

Perczel Dezső elnök megnyitja az ülést. Hitelesitik a jegyzőkönyvet.

A Ház harmadik olvasásban elfogadja az uj *közigazgatási tanfolyamokról* szóló törvényjavaslatot.

Neményi Ambrus, a pénzügyi bizottság előadója, behatóan ismerteti és elfogadásra ajánlja a *közösügyi kiadásokra* pótlólag fizetendő összegekről szóló törvényjavaslatot. (Helyeslés.)

A Ház a javaslatot vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadja.

Benke Gyula referálása alapján a Ház tudomásul veszi a mult év utolsó negyedében történt tulkiadásokról szóló törvényjavaslatot.

Frideczky Timót ismertetése alapján a számvizsgáló-bizottságnak a Ház pénztáráról szóló jelentését elfogadják.

Molnár Antal referálása alapján a Ház gazdasági bizottságának jelentését tudomásul veszik.

Sürgős interpelláczió.

A napirend le lévén tárgyalva, következik az ülés elején bejelentett sürgős interpelláczió.

Rohonczy Gedeon: Hivatkozik a költségvetés tárgyalás során mondott beszédeire, amelyekben a tőzsdei üzérkedés korlátozás és a szerb buza behozatala ellen való intézkedéseket kért Még most is 800,000 métermázsa buza van raktáron eladatlanul, a nagymérvü szerb buza behozatala miatt. És még most is 70,000 métermázsa szerb buza van készen felmondásra, ebből 20,000 métermázsa malmok tulajdonában volt. Innen van aztán, hogy mig Amerikában a buzaárak emelkedtek, nálunk minden ok nélkül csökkentek. Nem akarja a tőzsdetanács elnökét támadni, egyáltalán nincs személyeskedő czélja, csak a baj gyökerére akar mutatni. Ez pedig abban áll, hogy a tőzsdetanácsban a malmok képviselői vannak tulsulyban. Tudja a szóló, hogy e tárgyban holnapra ankét van összehiva, kivánja, hogy ott végre erélyesen intézkedjenek a szerb buza **határidőüzletre** való **behozatala ellen. Interpellácziójában** kérdi: van-e a kormánynak tudomása a **79000 métermázsa** szerb buzáról, melynek csak az a czélja, hogy a ma fennálló tőzsdei szokványok mellett a buzaárakat mesterségesen leszoritsák. Ez **alkalmas arra, hogy az ország egész kenyértermését elértéktelenitse, ezért** sürgős intézkedést, a *határidőüzlet betiltását* kéri a szóló. (Helyeslés a középen.)

De a generális, a főparancsnok, midőn megkérdezték, kitérőleg válaszolt, hangsulyozva, hogy az ő legénysége nem eléggé gyakorolt a fegyver használatában, hogy ezt a kiváló haditudományt követelő feladatot végrehajthassa.

A fejedelem tehát ujra egybivta a legfelsőbb biróságot, s ujból eléje terjesztette ezt a dolgot. Soká tartottak a tanácskozások, de határozott eredményre nem vezettek. Végre az elnök az javasolta, hogy változtassák át a halálbüntetést életfogytiglani börtönre. Ezt a javaslatot elfogadták.

De nem volt börtön sehol sem az országban, tehát szükséges volt egyet berendezni és egyszersmind egybörtönőrt kinevezni, a kinek felügyelete alá helyezendő a fogoly. Végre megvolt minden és simán folyt minden egy félévig.

A fogoly kényelmesen hevert börtönében egy matráczon és ugyanezt tette a börtönőr egy széken az ajtó előtt, melyen keresztül a leggyönyörübb kilátás nyilt a vidékre s a tova siető járókelőkre.

De a monocoi herczeg takarékos ur ám. Minden csekélységről számot kell neki adni az országban. Megtudta hát azt is, mennyibe kerül a börtönhivatal létesitése, a börtön felállitása és fenntartása, a fogoly és a börtönőr élelmezése. Különösen érezte a herczegi budget a börtönőr fizetésének a terhét.

A fejedelem furcsa képet vágott mindehhez; s azon töprengett, hogy ez örökké igy tarthat — az elitélt ember még fiatal volt — és meghagyta az igazságügyminiszternek, hogy valamiképpen törölje el a börtönőr költségeit.

Az igazságügyi miniszter a legfelsőbb biróság elnökével összeült tanácskozni és abban állapodtak meg, hogy a börtönőr fizetését eltörlik.

A fogolyt a saját felügyeletére bizták, abban a reményben, hogy az azonnal megszökik hegyen és völgyön tul, igy oldván meg közmegelégedésre e kellemetlen ügyet. Elbocsátották tehát a börtönőrt és a fejedelmi szakácsot megbizták, hogy délben meg este küldjön ennivalót a fogolynak.

De az őrizetlen fogoly semmi szökési kisérletet nem tett. Tökéletesen meg volt elégedve. Egyszer megfeledkezett róla, nem küldtek ebédet. Nagyban szidta a szakácsot, a mint illik; de végre maga ment el konyhába s kért jó ebédet.

E naptól fogva maga szokott elmenni rendesen a palotába az ebédért, hogy a szakácsot az ide-oda járástól megkimélje s az egész cselédséggel bizalmas és barátságos lábon állt.

Délutánonként Monte-Carloba el-elsétálgatott, itt-ott bement a Casinoba is és a zöld asztalnál áldozott 1—1 öt frankost. Ha nyert akkor egy elsőrangu étteremben kiváló vacsorát szolgáltatott föl magának s aztán visszatért a czellájába, melynek ajtaját belülről gondosan bezárta. Egyetlen egyszer sem maradt ki éjjelre.

A helyzet most már nagyon kényessé vált. Nem annyira az elitéltre, mint inkább a birákra. Tehát ujból összeült a biróság és elhatározta, hogy a gonosztevőt számüzi Monakoból.

Mielőtt felolvasták neki az itéletet, szárazon azt felelte: De Uraim, Önök nevetségesek! Mi legyen belőlem? Minden életmódom hiányzik, családom nincsen mihez fogjak? Halálra itéltek, de nem végeztek ki. — Hallgattam. — Aztán életfogytiglani börtönre itéltek, kiszolgáltattak a börtönőrnek és megint megfosztottak tőle. Én még mindig nem szóltam semmit. Ma az országból akarnak kikergetni! Oh Uraim! Ez nem megy olyan könnyen, fogoly vagyok, a ti foglyotok, általatok elitélve: és maradok.

A törvényszék bölcsessége véget ért.

A fejedelem a legnagyobb mértékben fel volt háborodva, s megparancsolta, hogy ennek a dolognak okvetlen véget kell vetni, akár igy akár ugy. De hát hogyan?

Ujabb tanácskozások következtek, a melynek folyamán elhatározták, hogy a gonosztevőt nyolczszáz frank évi nyugdijjal megkinálják, ha az alatt a föltétel alatt készenek nyilatkozik kivándorolni. Elfogadta. Bérbe vett egy darab földet pár percznyi távolságra egykori uralkodójától. Ott aztán boldogan és elégedetten teltek napjai, babot és lencsét termelt.

A monakói udvart e tapasztalat, habár kissé elkésve, okosabbá tette. A franczia köztársasággal egyezséget kötött, melynek értelmében az átveszi tőle bünöseit csekély dijért és zár alatt tartja. A monakói herczegség birósági ügyiratainban még máig is meg van ama végzés, mely az illető gyilkost Monakó területéről számüzi és nyugdijat rendel ki neki.

Guy de Maupassant.

Hegedüs Sándor miniszter azonnal felel. A szerb buzára nézve a szóló most még precziz feleletet nem adhat, hiszen Rohonczy is csak feltételesen beszélhetett a buza rendeltetéséről. A kérdés érdemleges részére különben e nélkül is lehet felelni. A tőzsdetanácsot, mivel késedelmeskedett, már háromszor felhivta véleménye benyujtására, az usance-üzlet e testület autonom jogkörébe tartozik, tehát megkérdezése nélkül intézkedni nem lehet. Rohonczy mai beszéde is mutatta, hogy mult felszólalása óta nézetét sokban megváltoztatta. Ebből is látszik, hogy ily ügyekben elahmarkodottan itélni nem szabad. Nem tehető fel, hogy a tőzsdetanács késedelmének valami háttere van. Ha a gabonaforgalom megrontása nélkül a kérdés megoldása a kivánt értelemben lehetséges lesz, a szóló törekedni fog rá. Tovább ma nem mehet még kijelentéseiben. Kéri a válasz tudomásul vételét. (Helyeslés.)

Rohonczy Gedeon: A választ tudomásul veszi.

Az **elnök**: Szavazásra teszi föl a kérdést.

Pichler Győző szerint nem lehet szavazni mert az interpelláczió a földmivelési miniszternek is szólt, az pedig nem felelt.

Hegedüs Sándor: Csak a saját válaszának tudomásul vételét kérte. (Helyeslés.)

Madarász József azt hiszi, várni kell mig a földmivelésügyi miniszter is felel.

Gajári Odön és

Rohonczy Gedeon kétségtelennek tartják, hogy a kereskedelmi miniszter feleletéről is kell szavazni.

Pichler fentartja véleményét. (Derültség.) Végül

Széll Kálmán miniszterelnök is hozzá szólt mire a Ház a kereskedelmi miniszter válaszát egyhangulag tudomásul vette.

Az **elnök** az ülést a mai jegyzőkönyv hitelesitése után bezárta.

Cseh röpirat Magyarországon.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, junius 15.

A mai pósta egy német nyelven irt, cseh röpiratot hozott számunkra. A bécsi cseh parlamenti bizottság, ugy látszik, sulyt helyez rá, hogy álláspontját igazolja a monarchia másik fele: Magyarország előtt, mert a röpiratot nyilván valamennyi magyar lapnak megküldötte.

Ebben az emlékiratban a régi cseh követelések összefoglalásán kivül egy uj elemet találunk: a csehek félnek a 14. §-tól. Felforgatták Ausztriát, a parlamentárizmust kiemelték a tengelyéből, de most tiltakoznak az egyetlen alkotmányos formáju kibontakozási mód, a császárparagrafus alkalmazása ellen. Azt akarják-e, hogy Ausztria az ő kedvükért rövid uton beszünjék? Nos erre a szivességre egy osztrák kormány se lesz hajlandó. Ha a csehek lehetetlenné teszik a nyelvviszonyok parlamenti szabályozását, a rendet a 14. §-al kell helyreállitani. Ez az egyetlen mód az abszolutizmus elkerülésére.

A csehek emlékiratát az alábbiakban ismertetjük:

Egy csomó törvény és rendelet idézésével támogatják azt az állitásukat, hogy az egész országban a hatóságokhoz mindenütt szabad akár cseh, akár németnyelven beadványt intézni, a felekkel a hatóságoknak az illetők anyanyelvén kell érintkezniök, a felek és tanuk vallomásait azon a nyelven kell a jegyzőkönyvbe iktatni, amelyen ők előadták s a beadványokra az elintézést a beadvány nyelvén kell kibocsátani. Ezt *Badeni* és *Gautsch* nyelvrendeletei is tiszteletben tartották s az állami alaptörvények az országban használatos nyelvek egyenjoguságát küröliró 19. §-a is fenntartja.

Az ez év május 6-án a kormány által a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatokat, amelyek Csehország és Morvaország nyelvviszonyainak szabályozására vonatkoznak, a cseh nép nem fogadhatja el, mert:

A Csehországra vonatkozó törvényjavaslat a cseh nyelvet az egész országban megillető, állami alaptörvényben biztositott, egyenjoguságnak nyilvánvaló meg-értését foglalja magában. Ez a tervezet ugyanis nem ad a cseh nyelvnek a némettel egyenlő jogot, amennyiben az egyes nyelvek megengedett voltát a különböző területekre vonatkozólag a két nyelv országos jellegével össze nem férő módon korlátozza s a cseh nyelvet az egyes területeken a hatóságoknál sokkal nagyobb mértékben rekeszti ki, mint más területeken a németet.

A Morvaországra vonatkozó törvénytervezet törvényileg állandósitaná és megszilárditaná a népesség többségét alkotó cseh lakosság nyelvének amugy is visszaéléssel korlátolt megszoritását.

Mind a két törvénytervezet ellenkezik az 1867. deczember 21-i állami alaptörvény XIX. czikkével, amely a két országos nyelv ősi egyenjoguságát az állami alaptörvény oltalma alá helyezi. Nem egyeztethetők össze ugyane törvény X. és XI. czikkeivel sem.

A szóban forgó tervezeteket ennélfogva csak az állami alaptörvény megváltoztatásával lehetne törvényerőre emelni. Ezeknek *a 14. §. alapján* kibocsátandó *rendeletek utján való életbeléptetése nyilt alkotmánysértés* lenne, mert a 14. §. alkalmazása megengedhetetlen olyan esetekben, amikor állami alaptörvény megváltoztatásáról van szó.

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök a kinai forrongásról.

Budapest, junius 15. (Saját tud. táv.) *Széll* Kálmán miniszterelnök a képviselőház hétfői ülésén fog válaszolni *Kossuth* Ferencz interpellációjára, a melyet monarchiánknak a kinai ügyekbe való beavatkozása tárgyában tett. A választ nagy érdeklődéssel várják, mert a miniszterelnök ez ügyben *Goluchowszky* külügyminiszterrel is tárgyalt.

Hegedüs Sándor a Bácskában.

Budapest, junius 15. (Saj. tud. távirata.) *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter, holnap, szombaton Szabadkára utazik, s ott részt vesz a kereskedelmi testület alakuló közgyülésén. Vasárnap Bajára megy az iparkiállitás megtekintésére.

A kinai háború.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

Kinában a helyzet egyre aggasztóbbra fordul. A táviratok azt ismételgetik, hogy egyetértő eljárással könnyen legyürhető lenne az idegen-üldöző forradalom, — csakhogy épen ez az egyetértés hiányzik. Sőt a hatalmak lépten-nyomon olyan érdekellentétekbe ütköznek, melyek ellenséges felekként állitják őket egymással szembe. Igy ma franczia-angol villongásról ad jelentést egy távirat. Szerencsére ezt még békeséggel elintézték.

Az európai seregek helyzetét egyébként rendkivül veszélyesnek mutatják az érkező hirek. Óriási kinai seregek erősen felfegyverkezve vannak konczentrálva több helyen, s az európai hatalmaknak *Seymour* vezetése alatt egyesitett csapatai mögött hátulról el van vágva minden összeköttetés.

Érdekes a Rómából jött hir, hogy a pápa *Ferencz József* királyt, az uralkodók közös akciójának előkészitésére akarja felkérni, mert a keresztények legyilkolását nem lehet a keresztény uralkodóknak tovább békés diplomatizálással nézniök.

Távirataink ma a következők:

Washington, junius 15.

Tegnap 100 matróz ment Manilából Takuba.

London, junius 15.

A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból, hogy a kormány nem tartja helyénvalónak amerikai csapatoknak Kinában való partraszállitását. Ellenben minden sérelemért, a mely az Egyesült-Államokat allattvalóinak meggyilkolásával, vagy az Unio valamely tulajdonának elpusztitásával érné, Kinát nagy kártérités terhe mellett kellene felelőssé tenni.

London, junius 15.

A *Times* Sanghajon keresztül táviratot kapott Tiencinből, a mely szerint Peking mellett komoly harcz folyt a nemzetközi csapatok és *Tungfuhsziango* tábornok csapatai között.

A londoni lapok egy sanghaji táviratot közölnek, a mely szerint a pekingi japán követség leégett. Egy követet állitólag meggyilkoltak. A Reuter-ügynökség hozzá teszi, hogy az utóbbi hir még megerősitésre szorul.

Tiencin, junius 15.

A franczia és angol érdeksurlódás egyre élesebbé válik. A francziák féltékenységgel nézik azokat a kedvezéseket, a melyekben a britt hatóságokat részesitik.

Franczia katonák hahatmukba akartak keriteni két angol mozdonyt, a mozdonyok felügyelője azonban nem akarta ezeket átadni, s erre a francziák fegyveres támadásra készültek. Az angol csapatokat készenlétbe helyezték.

A helyzet rendkivül kritikussá vált, azonban az angol hajóraj parancsnokának és a konzuli hatóságoknak sikerült az ügyet békésen elintézni.

Róma, junius 15.

Vatikani forrásból jelentik, hogy a pápa *Ferencz József királyt arra akarja rábirni, hogy mint katolikus fejedelem álljon az európai uralkodók által együttesen meginditando mozgalom élére, s tegyen kezdeményező lépéseket repressziv rendszabályok érvényesitése czéljából* a kinai kormány ellen.

A pápa érdeklődéssel és komoly aggódással várja az események fejlődését, s nagyon szeretné, ha az európai hatalmasságok erélyesen közbelépnének a kinai keresztényegyilkolás legyürése czéljából.

London, junius 15.

Sanghajból jelentik Pekingen át, hogy ott 3000 főből álló kinai sereg áll elsánczolva. A seregnek igen sok ágyuja van.

Az orosz, amerikai és japán követ futárt küldtek Tiencinbe 2—2000 katonát kérvén segitségül.

Pekingben a követségek helyzete a lehető legválságosabb.

Berlin, junius 15.

A keleti vizeken állomásozó német csapatok állományát közelebb jelentékenyen meg fogják szaporitani. A czirkáló hajórajból eddig Takuban 22 tisztet és 550 tengerészkatonát szállitottak partra.

London, junius 15.

Reggel kilencz óráig semmi hir nem érkezett a követek meggyilkolásáról.

London, junius 15.

Az a körülmény, hogy a *Seymour* tengernagy vezetése alatt Peking felé haladó európai seregek háta mögött elvágták az összeköttetést, arra enged következtetni, hogy a helyzet rendkivül komoly aggodalmakra ad okot.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A szinház müsora:

Szombat: Gésák, operette.
Vasárnap: Délután: Aranykakas, bohózat. Este: Görög rabszolga, operette.

* **Ondricsek — Schreyer Harrynál.** *Ondricsek* Emánuelt a hires hegedümüvészt, *Ondricsek* Ferencz világhirü müvész testvérét — mint Prágából sürgönyzik — *Schreyer* Harry konzervatorium igazgató a Temesváron alapitandó zeneakadémiájához, mint tanárt ma szerződtette. *Ondricsek* Emánuel, ugy mondják, a virtuositásban és bravurban még Ferencz bátyját is felülmulja és Paganini technikában együtt emlitendő egyedüli riválisával *Kubelik* Jánnal. Ondricsek legközelebb nagyobb hangverseny körutra indul. A nyarat Angliába tölti, ősszel pedig a nagyobb magyarországi városokban rendez hangversenyeket.

* **A tanitók ünnepélye.** A tanitó egyesület junius hó 17-én kettős ünnepélyt rendez. Délután 2 órakor kezdődik a nagyszabásu népünnepély, este fél 9 órakor pedig az érdekes hangversennyel egybekötött tánczestély Ugy a népünnepély, valamint a hangverseny a kis erdőben fog lefolyni. A hangverseny müsora a következő:

1. *Mozart*: Nyitány „Varázs fuvola" czimü operából, négykézre előadják: *Boros* Janka és *Boros* Dóra urhölgyek.
2. *Cavatine*, „Ordög Róbert" czimü operából énekli: *Tones* Aranka urhölgy és zongorán kiséri *Höszly* Jakab tanár ur.
3. *Hock* János országgyülési képviselő felolvasása.
4. *Bethoven*: zongora négyes, előadják: Sághy Emilia urhölgy zongorán, Budits Mátyás tanár hegedün, Budits Ádám tanár, mély hehegedün és Dáni János gordonkán.
5. *Kurucz-dalok és „Rákóczy-induló"*, *Szeghő* Sándor tanár vezetése mellett éneklik: *Antalfy* Giza, *Bérczy* Etta, *Brassoványi* Böske, *Buchwald* Ilonka és Zelma, *Buday* Ida, *Csepreghy* Emma, *Kilényi* Margit, *Klein* Terka, *Kovács* Jerne, *Lukinich* Irén, *Magyary* Ilma és Ida, *Réthfalvy* Etelka, *Ubl* Ilonka urhölgyek, *Varghané-Irámffy* Paula urnő és *Dittrich* József, *Kremmer* Rezső, *Pataky* János, *Szebeni* Jenő, *Tarkó* János, *Varasitz* István, *Wéber* János és *Winter* János.

A hangverseny és tánczestélyre szóló jegyek ifj. Klein Mór könyvkereskedésében kaphatók. Családjegy 6. korona, személyjegy 2 korona.

* **Barrison leányok Aradon.** Nem az igaziak, de hü utánzataik lesznek a jövő hét folyamán szinházunkban. *Harmath* Józsa fogja vezetni a ruhában, napernyőben, kalapban egyforma chic-kel kiöltözött aradi Barrisonokat, a kik egy csoportot fognak képezni abból a nagy tarkaságból, amely A *tót legény Amerikában* czim alatt a jövő héten kerül szinre. A hires jóizü paródia az eredeti excentrikus angol zenével kerül szinre és kétségtelenül nagy vonzó erejét fogja képezni a Budapesten egy nyáron 150 előadást megért bohózatnak. Ennek egyik szereplője ebben a 150 előadásban végig részt vett. *Nyilassy* Mátyás az, aki nálunk is sokszor fogja eljátszani az ő népszerüvé valt Mandelblut Aronját.

* **Paulayné egy vidéki szintársulatnál.** Abból a müvészházból, a melyet szegény jó *Paulay* tudása és lánglelke emelt a dicsőség zenithjére, talajtvesztve, mellőzve vonul ki most az ő özvegye. Paulayné Adorján Berta, ez a sok finomsággal dicsekedő, szerény, de értékes egyéniségü müvésznő (a kinek a fizetését szintén megakarták nyirbálni) elszerződik a *Nemzeti Szinházból* és szükebb hazájába *Nagyváradra* vonul.

* **A Figaros csoport** szombaton este *A gésák* előadása után mutatja be az ő pantomimikus mutatványait, melyek egy szerencsétlen szerelmes mulatságos kalandját fejezik ki gyalog és bicziklin villamos fényü, büvös varázslatu hangszereken adott szerenáddal. A szinház uj vendégei, kiknek nagy reklámplakátjai tegnap az utczákon feltünést keltettek, az este tartottak próbát saját diszleteikkel és gépeikkel.

* **Mészáros Gizi a Nemzeti Szinházban.** A fővárosból irják: A Nemzeti Szinház igazgatósága a szinház tagjaivá szerződtette Lánczy Ilka asszonyt, a Vigszinház müvésznőjét, aki tegnap irta alá szerződését, mely őt régi otthonához a Nemzeti Szinházhoz köti, továbbá T. *Halmi* Margitot, a debreczeni szintársulat tagját. Halmi Ferencz leányát, *Mészáros* Gizellát, az aradi szinház volt naiváját és *Boros* Ferikét, a Vigszinház tagját.

* **A görög rabszolga uj szereposztással.** A kiválóan népszerüvé lett operett vasárnap részben uj szereposztással kerül szinre, a mi az érdekességét növeli. Aspasiát *Parlagi* Kornélia fogja énekelni és tánczolni, a ki a májusi szünet alatt szintén nagy gonddal tanulta a fővárosban az ő számait. A fiatal énekesnő, ki virágvasárnap után néhány szerepben ügyességének bizonyságát adta, e szereplése iránt akkor is várakozást keltene, ha nem *Rédei* Szidi után lépne fel benne. Még egy érdekes változás van a vasárnapi előadásban, Heliodorust, a büvészt *Andorffy* után *Nyilassi* játsza el. A többi nagyobb szereplő a régi: *Felhő* Rózsi, *Kőrösi* Giza, *Érczkövi Tolnainé*, *Fenyéri* Mór.

* **A kolozsvári nemzeti szinház.** *Széll* Kálmán miniszterelnök, mint a belügyi tárcza vezetője a kolozsvári nemzeti szinház ügyében e hó 18-ára értekezletet hivott össze. Szinházi körökben rendkivüli érdeklődéssel várják ezt a fontos tanácskozást.

* **Vasárnap délután** *Az aranylakodalom* kerül szinre, abban a kitünő szereposztásban, melylyel e hó elején este olyan nagy sikert aratott. A mérsékelt áru jegyek erre az előadásra, valamint vasárnap esti *Görög rabszolga* előadására már szombaton válthatók a téli pénztárnál.

* **A szegedi szintársulat a Vigszininházban.** Komoly terv, hogy a szegedi szintársulat a nyár folyamán bizonyos ideig Budapesten a Vigszinházban játszik. Erre vall *Krecsányi* igazgatónak Hmvásárhely hatóságához intézett azon kérelme, hogy engedtessék meg neki, miszerint a sziniévadot junius 15-ike helyett augusztus 1-én kezdhesse meg, mivel társulatával előbb még néhány hétig a budapesti Vigszinházban óhajtana játszani.

* **Az Oratorium-Egylet** szombat este 8 órakor a Schreyer konzervatóriumban *összpróbát* tart.

Tudományos pofozkodás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

A budapesti egyetem tanácsát kinos ügy foglalkoztatja. Az egyetemen immár nem szokatlan, hogy az ügy, a mely a tudós professzorok gyülekezetének dolgot ad, a legtávolabbról sem tudományos ügy, bár a „tudósok" ügye.

Egy kis verekedés történt azon a helyen, a melyet régebben bizonyos naiv emberek a tudomány szentélye névvel szoktak volt illetni. Egy egyetemi tanár a vezetésére bizott intézetben megpofozott egy régi intézeti segédet. Bizonyosan *lege artis* csinálta, a hogy csak — tudnia adatott. Az ügynek a személyeken és helyen kivül az is növelte a tudományos szinezetét, hogy a pofozkodo tanárnak két fiatal tanársegédje asszisztált mint néző és tanu.

Az állattani intézet preparáló helyiségében történt. Az intézet az európai hirü *Margó* Tivadar halála óta *Vangel* Jenő dr., egyetemi rendkivüli tanár, mint helyettes, vezetése alatt áll. A tanár neve nem egészen ismeretlen a nagyközönség előtt sem, tudományos munkássága révén, a melyet népszerü modorban irt diszmüve minapi megjelenése alkalmából — csepült le a szakkritika ugy az eredetiség, mint a tudományosság és a magyarság szempontjáhól.

A preparáló mühelyben, a hol az állattani intézet példányait kitömik, sok év óta dolgozik *Wawrek* Gusztáv preparator. A mühely kint van a Svábhegyen, s Wawrek télen-nyáron ott kint lakik. — A minap egy dolgozóasztalt kért *Vangel*-től a központi intézetből, s ezt meg is kapta. Utóbb azonban megbánta a tanár ezt a jóakaratot, s kint járván a svábhegyi intézetben, némi haragos összeszólalkozás után kemény hangon kiutasitotta Wawreket a preparáló intézetből. Valami olyasfélét is emlegetett hogy

— Bünös embernek itt nincs helye!

Wawrek védekezett, de felelete annyira kihozta Vangel professzort a sodrából, hogy *Gurka* Sándor és *Scholtz* Gyula dr. tanársegédek előtt kétszer arczul ütötte az öreg preparatort.

A mi ez után történt, arról homályosak az értesülések. Állitólag Wawrek nem hagyta magát, s egy-két pofont ő is adott Vangelnek.

Az ügy az egyetemi tanács elé került, s most ott próbálják meg nem történtté tenni, a mi — bizonynyal a tudomány nagyobb dicsőségére — sajnos megtörtént.

Az aradi atlétikai ünnepély.

— Versenyek és tánczmulatság. —

Arad, junius 15.

Az aradi közönség előtt merőben uj s ezért kétszeresen érdekes sportünnepély folyik le holnap, *szombaton* a Csála-erdő előtti mezőn. Az *Aradi Atlétikai Club* tartja meg itt többször emlitett versenyeit, melyeket nagy érdeklődéssel várnak a sportbarátok, meg a nagyközönség, sőt, hogy teljes sikerü legyen az ünnepély, annak második részéül *tánczmulatságot* vettek programmba. Igy azután mindenképen biztositva van, hogy a férfi közönség sorai közé sok, sok virágos női kalap fog változatot hozni. Egyszóval ugy sportszempontból, mint a mulatság oldaláról véve a dolgot, sikerült napjuk lesz az aradi atlétáknak.

Erősen hozzáiárul a sikerhez, hogy az *Aradi Atlétikai Club Budapesti Osztálya* is résztvesz a versenyekben, melyek ilyen formán érdekesebb képet nyujtanak, lévén a személyes rokonszenven kivül, a félig-meddig két klub tagjai között nagy tere a tippelésnek. A versenyek izgalmát pedig éppen a favorizálás adja meg. A budapestiek közül egyik-másik számra neveztek: *Beliczay* Tamás, *Hajdu* Béla, *Köller* Oszkár, *Lészai* Ottó, *Losonczy* Geyza, *Somogyi* Gusztáv és *Szontagh* Gusztáv. Ezek az indulók, kiknek a fővárosban aratott több football győzelméről megemlékeztünk már, erős versenytársai lesznek az aradiaknak s neveik sürün fognak szerepelni a győztesek között.

A versenyek a csálai erdő melletti mezőn *délután 5 órakor* veszik kezdetüket. A *zsüri* tagjai a következők: *Vásárhelyi* Béla főrendiházi tag, *Kaffka* Ignácz csász. és kir. huszárezredes, *Seuchenstuel* Viktor csász. és kir. alezredes, *Hadffy* Imre honvéd őrnagy, *Dálnoki-Nagy* Lajos, *Robitsek* Ágoston dr. az Aradi Tornaegylet elnöke, *Tedeschi* Viktor az Aradi Atlétikai Club elnöke.

A *versenyintézőség* az alábbi tagokból áll: elnök: Tedeschi Viktor, versenytitkár: Koller János, czélbiró: Czédly Károly dr., inditók: Lá

zár József és Palotay Antal, időmérők: Isztray Géza és Reinhart Kálmán, pályabirák: Posch Dezső és ifj. Péterffy Antal, orvos: Traytler Andor dr.

Az egyes versenyszámokra a következő nevezések történtek:

100 yardos futás. (Elsőnek tiszteletdij és nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronzérem.) Neveztek: Peccol Jenő, Bogsán Károly, Bayer Róbert, Bonyhay Béla, Székely Károly, Kremer Géza, Köller Oszkár, Hajdu Béla.

Magas ugrás. (Elsőnek tiszteletdij és nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.) Peccol Jenő, Pittner József, Neidenbach Sándor, Székely Károly, Hajdu Béla, Bayer Róbert.

1 angol mérföldes futás 1609 m. (Elsőnek hölgyek tiszteletdija és nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.) Zima Tibor, Pittner József, Vass István, dr. Sugár Jenő, Neidenbach Ödön, Székely Károly, Somogyi Gusztáv, Lészai Ottó, Neidenbach Sándor.

Diszkosz-vetés. (Elsőnek nagy ezüst, másodikdiknak kis ezüst, harmadiknak bronz érem.) Bogsán Károly, Székely Károly, Pittner József. Neidenbach Ödön, Bayer Róbert, Beliczay Tamás.

Staféta-futás 800 méterre. (A győztes staféták tiszteletdij.) *Első csapat:* Köller Oszkár, Hajdu Béla, Somogyi Gusztáv, Beliczay Tamás; *a második csapat:* Bayer Robert, Bonyhai Béla, Pittner József, Székely Károly.

A versenyek után a Csála-erdőbe vonulnak, hol *tánczmulatság* következik. Hogy ez méltóképen illeszkedjék a sportünnepélyhez, nagy gondját képezte a rendezőségnek. Csupán egy dolog veszélyezteti az ünnepélyt, egy dolog, mely hatalmasabb a diszkoszvető, labdarugó atlétáknál: az idő. De ha mai borus képét mosolygósra változtatja az ég, régen nem látott, előkelő s e mellett végtelenül jókedvü mulatság szinhelye lesz az erdő. Ha kedvezőtlen időjárás lenne, az ünnepélyt a jövő héten, valószinüleg szerdán tartják meg.

A katonai kincstár mint gyáros.

— A „Honi Ipar" legközelobb megjelent számából. —

Budapest, junius 15.

A katonai kincstár — mint illetékes helyről értesülünk — *megvette a Weisz Manfréd-féle konserv-gyárat* és azt megnagyobbitott formában akarja üzemben tartani. A vételről a kincstár már értesitette a fővárost is, megkérdezve tőle, hogy Budapesten, a vállalat jelenlegi telepének környékén megvannak-e a gyár terjeszkedésére a kellő helyi föltételek?

Ezen érdekes hir bennünket *kellemetlenül* lep meg.

Már régebb idő óta észleljük — irja a „Honi Ipar" — hogy a katonai kincstár arra törekszik, hogy magához ragadja a vele összeköttetésben levő nagy iparvállalatokat és hogy a szükségletét képező iparczikkeket *maga* állitsa elő. Ez katonai és fiskális érdekeket kielégithet ugyan, de az iparra okvetlenül káros. Utóvégre az ilyen katonai, fiskális kezelés alatt lévő nagy vállalat egészen kivonja magát a gazdasági élet szabályai alól. A fogyasztó termel benne saját magának, tehát az ilyen gyár nem keres a külföldön konzumenseket és nem fog megragadni minden eszközt a maga növelésére és azzal az ország gazdasági javának emelésére. A országban van és gazdasági küzdelmében még sem számithat rá az ország.

Azonkivül ránk nézve még egy szempontból kellemetlen e gyárvétel. A Weisz Manfréd konzerv-gyára eddig *magyar gyár* volt. Most pedig *közös hadseregbeli gyár* lesz.

Annál nagyobb az aggodalmunk, minthogy biztosan tudjuk, hogy e gyárvétel egy nagyszabásu programm keresztülvitelének csak egy mozzanata. Az első czél, melyet a katonai kincstár magának kitüzött, az volt, hogy a dynamitot és konzervet a monarchiában kizárólag ő maga gyártsa.

Arra vall, hogy a katonai kincstár Blumenthalban nagy dynamit-gyárat állitott fel. Minthogy neki kedvezőbb vasuti tarifa áll rendelkezésére, mint a Nobel-gyárnak, sikerült neki a Nobel-gyár jövedelmezőségét rövid idő alatt óriási módon leszoritani. Az egész terv abban kulminál, hogy a kincstár a Nobel-gyárat abba a helyzetbe akarja hozni, hogy az neki érett gyümölcsként ölébe hulljon.

Mathematikai biztossággal kiszámithatjuk azt az időpontot, mikor a dynamitgyártást a monarchiában kizárólagosan a katonai kincstár fogja üzni. A konzerv-gyárak megszerzéséhez vezető utnak pedig tán már végső stáczióját érte el a Weisz Manfréd-féle gyár megvételével.

Kérdés: *mire kerül a dynamit és konzerv után a sor?* A katonai kincstár, ha jól érzi magát a gyáros szerepében, nagyon könnyen ráadhatja magát a posztó-, nemez-, bőr-, bakkancs-, zsinór-, gomb- és tudja Isten! még miféle gyártásra. Ha ő egyszer azt az álláspontot foglalta el, hogy a hadsereg szükségletét képező iparczikkeket ki akarja vonni a gazdasági élet fluktuácziója alól: akkor konzekvensen önmagához, nem fog visszariadni attól, hogy a monarchiában levő összes gyárakat, melyekre szüksége van, kisajátitsa.

Ezek után aztán kérdjük, mit fog érni csengő pénzben a hadügyminiszter ur szép igérete, hogy ő a magyar ipart jobban fogja részeltetni a hadseregnél való szállitásokból? Bizony kenyér helyett *kvótát* ehetik majd a szegény magyar iparos, ha a hadügyminisztérium a szükségleteit házilag maga elégitheti ki.

Mit szól Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter e dologhoz? Mert neki, mint a magyar ipar hivatott védőjének, a dologhoz hozzászólása van. Nem akadályozhatja meg ugyan, hogy egy magyar czég el ne adja a gyárát a hadügyminiszternek, de joga, sőt kötelessége vetóját oda dörögni a hadügyminiszternek, a mikor meg van a veszély, hogy a magyar iparpártolási akczió eredményes voltát Bécsben néhány tollvonással megsemmisithetik.

A magyar kereskedelemügyi minisztor magyarázza meg a hadügyminiszternek, hogy az önálló magyar iparosokat nem *kifizetni*, hanem *megfizetni* kell a hadügyi kormánynak.

Sugár Ottó.

Az erzsébetfalvai katasztrófa.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

Az erzsébetfalvai Emmerling-féle rakéta- és tüzijátékszer-gyárban történt katasztrófa ügyében a pestvidéki tőrvényszék ma délelőtt kezdte meg a vizsgálatot. A vizsgálat vezetésével *Bucz* Lajos vizsgálóbirót bizta meg a törvényszék.

A vizsgálóbiró *Andreánszky* Jenő dr. és *Szikszay* Ferencz dr. törvényszéki orvosokkal ma délelőtt ment ki a katasztrófa helyszinére, ahol *Földváry* Bertalan ráczkevei szolgabiró, *Gombos* István községi biró, *Nagy-György* Lajos főjegyző és *Gál* István rendőrbiztos csatlakoztak a bizottsághoz. A szerencsétlenség okának kideritésére a bizottság megkezdette a tanukihallgatást. A vizsgálat késő estig tartott el.

A rémes katasztrófa áldozatait is ma bonczolják föl az erzsébetfalvai temető halottasházában.

Hogy már régebben nem történt baj, csudálatraméltó, amennyiben a gyár oly primitiv berendezésü, hogy a robbanó és gyulékonyanyagok oly helyiségben vannak felhalmozva, ahol a világitást egyszerü petroleum-lámpa szolgáltatta, amely, ha egyszer leesik, kész a tegnapihoz hasonló szerencsétlenség. A gyár helyiségeit a hatóság elzárta s rendőrség őrzi azokat.

A borzasztóan összeégett munkások közül *Vresgyák* Rózát és *Bercsényi* János munkavezetőt a katasztrófa után beszállitották a Szent István-kórházba, ahol őket *Janny* tanár osztályán helyezték el. A szerencsétlenek állandóan eszméletlenek, s ha néha pár pillanatra magukhoz térnek, iszonyu kinokat állanak ki. A kezelő-orvosok azt hiszik, hogy alig heverik ki sebeiket.

Az utolsó öngyilkos.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

Egy kis tragédia az életből.

Talán szomorubb sok másnál, a melyet nap-nap után hoz elénk ez a nagy szinház, a melyben szinte óráról-órára premiert adnak, de azért csak egy a nagyon sok közül.

Mindössze annyi, hogy ma kipusztult egy család, a melynek öt életerős tagja volt. Elpusztultak, ki golyó, ki méreg által, egy a vizbe ugrott, ugy dobta el magától az életet. Sorra, egyik a másik után lett öngyilkos, ma a legutolsó. A végzetük letellett, s az öngyilkos halál, a világ legnagyobb csábitója, most már tovább megy, uj áldozatokat keresni.

Máramarosszigeten tekintélyes polgárcsalád volt a *Debreczenyi* Sándor családja. Jó módban és zavartalan boldogságban élt a gazda feleségével és négy gyermekével. Egy napon azonban — pár év előtt — beköltözött házukba a balsors. Meghalt az asszony, a feleség, az anya. Siratták, gyászolták, azután Debreczenyi Sándor egyszer azt gondolta, a négy gyerek mellé asszony kell a házba és megházasodott.

Az uj asszony mostoha volt, igazi mostoha. A legidősebb fiu, a ki gyógyszerész-gyakornok volt, nem sokáig állotta ki a mindennapos keseritést, egy szép napon kiment az édesanyja sirjához, s ott főbelőtte magát.

Ez megtörte az apja lelkét. Egyre kinozta az a gondolat, hogy ő okozta a fia halálát avval, hogy asszonyt vett a házhoz. És az asszony ez után se lett jobb, a perpatvar és marakodás örökös volt. Debreczenyi Sándor is revolvert fogott és főbe lőtte magát.

A gyerekei elsiratták és most egészen árván érezték csak, milyen szomoru az élet. Ketten voltak leányok, s egy fiu volt; legfiatalabb. A legnagyobbik leány felment Budapestre, ott élt egy darabig, azután — kitudná miért, bizonynyal volt oka elég — a Lánczhidról a Dunába ugrott.

A kisebbik leány pár hét előtt szerelmi bánatában emésztette el magát

És most hozza a táviró az utolsó fejezet hirét. Meghalt a család utolsó sarja is. Hiven a többihez, erőszakos halállal, ennen elhatározásából. Ifj. Debreczenyi Sándor is agyonlőtte magát.

Levelet hagyott hátra. Azt irja, hogy családja átkos végzete birta rá az öngyilkosságra. Meg kellett halnia, mert a halál jegye érintette az egész családot, a melyből született.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradi casinó-egylet** igazgatósága ez évi közgyülésének határozatából kifolyólag felhivja mind azon tagjait, kik a casinó kötelékéből 1901. május hó elsejével minden további kötelezettség nélkül — kilépni óhajtanak, hogy ebbeli szándékukat legkésőbb 1900. év október hó 31-ig a casinó igazgatóságának ajánlott levélben annál is inkább bejelenteni szivesked-jeneő, mivel a későbbi bejelentéseket az igaz-

gatóság tekintetbe nem veheti és igy az illetőknek tagsági kötelezettsége — ha kilépésüket a fenti határidőig be nem jelentik — az alapszabályok szerint továbbra is fennmarad. *Az igazgatóság.*

(*) **Az aradi zsidó koma és gemiluth cheszed egylet** junius hó 17-én, d. u. 4 órakor az izr. hitközség gyüléstermében (I. em.) diszközgyülést tart, melynek tárgysorozata a következő:

1. A diszközgyülést megnyitja *Fekete* Jakab elnök. 2. Unnepi beszéd és *Kronstein* József elnöknek a diszokmány átadása Rosenbert Sándor dr. főrabbi, diszelnök által. 3. Záróbeszéd.

Következik a rendkivüli közgyülés napirendje, melynek sorrendje ez:

1. Jegyzőkönyv felolvasása és hitelesitése. 2. A tisztikar kiegészitése. 3. Esetleges inditványok.

Vérengzés egy hajón.

(Fellázadt tengerészek.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

Rémessévé illő eset hire jön *Hamburgból.* Az *Escano* gőzösön, *Malitberg* és *Pinteran* közötti utvonalon a hajó legénysége fellázadt és tömeges gyilkosságot és rablást követett el a hajó kapitánya, tulajdonosa és ezek családjai ellen.

Csak a mult hóban adtunk hirt egy ily rémes esetről, mely a *Prinz Karl* gőzösön történt, midőn az Arbogából Stockholmba indult a Mälar tavon. Egy utas ekkor utitársaira rázárta az ajtókat és mindkét kezében revolverrel, sorra lelövöldözte az elzárt tehetetlen embereket.

Az *Escano* gőzösön történt vérengzésről a következőket jelentik:

A ma reggel Malitbogból elindult gőzösön, mely körülbelül száz tonna rizszsel volt megrakva, a hajó legénysége fellázadt és borzalmas mészárlást követett el. A legénység, mely nem volt megelégedve a fizetéssel, közösen elhatározta, hogy a hajón velük utazó tulajdonost meggyilkolják és a hajót kirabolják.

Az összeesküvők adott jelre teljesen felfegyverkezve előrohantak és a hajó fedélzetén gyanutlanul sétáló tulajdonosnak estek, kit *válogatott kegyetlenséggel gyilkoltak meg.* Erre a tulajdonos fiának mentek neki, tőreikkel azon is számos sebet ejtettek, ugy, hogy rövid időn belül az is meghalt. Ezalatt *a hajó kapitányát és két tisztjét fogták el és azokat is meggyilkolták.*

Ezután betörtek a tulajdonos zárkájába, feltörték a pénztárt és az abban levő 30—40 ezer dollár készpénzt maguk közt felosztva, mentő csónakokba szallva, léket ütöttek a hajón. A nagy és nehéz alkotmány rövid idő alatt teljesen megtelt vizzel és *elsülyedt* a tenger fenekére.

A hajósok a közeli szigeten kikötöttek és odébb álltak.

Jókai Mór párisi emlékei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, junius 15.

Jókai Mór, a ki, mint megirtuk, tegnap éjszaka érkezett haza Párisból, lapjának, a Magyar Nemzetnek szerkesztőségéhez ma levelet irt, a melyben jelzi, hogy tapasztalatait hosszabb czikkelysorban fogja megirni s szépen festi általános hangulatait, a melyeket a világvárosból hozott.

Többek közt igy ir:

Olyan vagyok, mint a ki most vetette le magáról a buvárkészüléket, a melyben a tengerfenék csodavilágát villanyfénynyel környezve bámulta. Még zug a fejem, káprázik a szemem a hallottak és látottaktól.

Bizony egészen uj világ volt nekem Páris. Maga a világváros az óta, hogy utoljára láttam — huszonkét év előtt — megnövekedve, kifejlődve, megszépülve, megelevenedve . . . Benne a soha pihenést nem tartó, nyüzsgő, zajos közélet. Páris nappal, Páris éjjel, olyan mint egy fantasztikus álom.

Még fogok irni a világvárosról magáról, a közéletről, szinházakról, mulató helyekről és népünnepélyekről és főleg a kiállitásról, a nemzetek pavillonjairól nappali és éjjeli világitásban. Azután a Párisban lakó magyarokról, a kik ott becsületet és vagyont szereznek.

És sok irni valóm lesz a franczia irókról. Azt a zeneestélyt, mint a *Figaro* saját palotájában adott, a világ sok milliomos bankára nem tudná utánozni a közönség tekintetében.

Irni fogok azután még valamiről, a miben csak nekem volt részem. Arról a csodaszerü összejöveteléről a dicső kortársaknak, a kikkel 40—50 éves mult emlékei füznek össze, a kik szövetséges társaink voltak a szabadságharcz küzdelmeiben, a kikkel mint ifju férfi rajongtam együtt, s most is mint a szabadság hü fiait találtam. De jól is esett egymásnak elmondani, a mire már csak az ősz bajtársak emlékeznek.

Legvégül hagyom azt az emlékezetes fogadtatást, melyben a franczia köztársaság elnöke, Mr. Loubet részesitett Párisban létem utolsó napján. Reám nézve ez felejthetetlen, örökemlékü marad. De ha én mindazt elmondanám, a mit a franczia köztársaság elnöke én előttem mondott Magyarországról és nemzetünkről, az osztrák testvérek még 10%-kal feljebb emelnék a kvótát.

A viszontlátásra

öregetek

Jókai Mór.

HIREK.

— **A belga királyné — magyar tolmács.** Magyar szóval hazánk határain kivül nehéz boldogulni. — A külföld városaiban legtöbbször hiába keresnek olyan csoda-embert, aki felvilágositást tudjon adni, ha ugy egyszer-egyszer magyar nyelvü irás kerül a hatóságok elé. Követségeink és konzulátusaink vannak ugyan a nagyobb külföldi helyeken, de a magyarságot azoknál is elnyeli a — kétfejü sas. Brüsszelben esett meg most — mint onnan jelentik — hogy egy magyar nyelvü távirat érkezett a belga külügyminiszteriumhoz, s hasztalan fordultak fühöz-fához, nem akadt eleven ember, aki meg tudta volna mondani, mi van abban a táviratban. Osztrák-magyar követség van ugyan a belga fővárosban, de ezen a követségen magyar nyelven értő ember egy sincs. A belga külügyminiszternek végre mégis akadt egy mentőgondolata. A belga király neje József főherczeg testvére, s mint igazi magyar királyi herczegasszony a külföldön sem felejtette el a magyar szót. A rejtelmes táviratot neki küldték el, s ő forditotta azt francziára a külügyminiszternek. Brüsszelben igy csak meg volna valahogy a magyar szó, de sajnos, sok olyan város van, ahol a magyarul nem értő követségünk kisegitésére nincs jelen József főherczeg családjából senki, — ki tolmácsolja ott a magyar szót, amely arabusul hangzik a nagy idegenben? . . .

— **A japáni herczeg elutazása.** Kotohito Kanin japáni herczeg ma *Oshima* alezredes és *Matsui* szertartás mester kiséretében Bécsből Berlinbe utazott.

— **Huszezer forint az árvaháznak.** Megemlékeztünk már arról a végrendeletről, melyet az aradi Nádor szállodába most elhunyt tulajdonosnője özv *Solengi* Adolfné hagyott hátra. Több féle hir keringett erről, egyebek között az is, hogy az elhunyt a szállodát a városnak hagyományozta; mig más verzió szerint nagy összeget juttatott volna az árvaháznak. Ez utóbbi hir, mint a végrendelet ma megtörtént felbontásánál bebizonyult, való. A végrendelet értelmében, melyet *Beles* János aradi kir. közjegyző készitett, özv. Solenginé a körülbelül 80.000 forintot érő szállodát hugára *Lédervas* Józsefné szül. *Glücksel* Máriára hagyta, azzal a kikötéssel, hogy *20.000 forintot az aradi árvaháznak juttasson.* Ezen kivül kötelességévé tette, hogy a szálloda szolga személyzetéről illő módon gondoskodjék. Erdekes, hogy az elhunytnak *két más végrendelete* is volt a városházán őrizet alatt, melyekben más intézkedések szerepelnek. Ezek azonban érvényüket vesztették a fentebb emlitett legujabb végrendelet által, mely most hétfőn készült. Az elhalt Sollenginénak különben a multban több végrendelkezése is volt, melyeket sorra megsemmisitett.

— **Konzuli tisztviselő kerestetik.** A madridi osztrák-magyar konzulátus közli az aradi kereskedelmi és iparkamarával, hogy ez év végén egy tiszteletbeli hivatalnokot alkalmaz. Az állás javadalmazása mintegy havi 250 frank aranyban. Az alkalmazás föltétele az osztrák vagy magyar állampolgárság, alsó gimnázium vagy hasonló rangu intézet végzése, a kézirás, a *német* nyelv ismerete és a franczia nyelv előismeretei. (*Magyar* nyelv ismerete persze nem szükséges a madridi osztrák-„magyar" konzulátusnál. A szerk.) Kereskedelmi ismeretekkel biró pályázók és azok, kik más nyelvek és gyorsirás tudását is kimutatják, előnyben részesülnek. Netáni pályázók kimeritő ajánlkozást küldhetnek Mittelman Norbert konzulátusi titkárhoz.

— **Panaszok a párisi kiállitás ellen.** A párisi világkiállitást az elmult vasárnap 360,771 ember látogatta meg. De a számos látogató vasárnap este nagyon csalódottan hagyta el a kiállitás területét. Az volt hirdetve ugyanis, hogy a viltanyos palota, a vizkastély és a Marsmező többi részei szemkápráztató villanyfényben fog uszni. Az est már rég leszállt és a tüzijáték és kivilágitás még mindig nem kezdődött. Végre azonban mégis kigyultak a villanylámák, de az egész világitás nagyon lanyhán ment végbe. Midőn a palota felső részén kigyultak a lángok, alul elaludt a villany és midőn jobb oldalt sikerült, bal oldalt tagadta meg a szolgálatot a villany. Hétfő este a szinházakban és vendéglőkben estek meg ily kalamitások, ahol teljes husz perczig uralkodott egyptomi sötétség a rossz vezetékek miatt. A vállalkozók kijelentették, hogy üzletük emiatt pang és feljelentéssel fenyegették a kiállitás vezetőségét.

— **Mi a legolcsóbb világitás?** A város szerdai közgyülésén *Vajda* István dr. azt a kijelentést tette, hogy a villamvilágitás *hatszorta drágább* a gáznál. Egy magántársaságban, ahol jelen volt a nevezett közgyülési szónok és a villamvilágitási vállalat körül érdekelt néhány ur, afelett folyt vita, vajjon nem tévedett-e Vajda István a számitás körül, és csakugyan igaz-e, hogy a két világitó anyag között olyan rendkivüli nagy árdifferenczia forog fenn.

Az aradi légszeszvilágitási vállalat értesülvén a történtekről, lapunk mai számában hirdetést tesz közzé, melyben számadatokkal bizonyitja be Vajda István dr. szavainak valódiságát, kimutatván, hogy amig egy 50 gyertya erejü légszeszláng ára óránként *3·52* fillér, addig a megfelelő erejü villamosfény *18·50* fillérbe kerül.

— **Fegyver a törvénykezési teremben.** *Kalternből* jelentik, hogy a napokban a rendőrség átszolgáltatott a járásbiróságnak egy *Natale* Bartoló nevü 28 éves csavargót és utonállót, kit Traminban tartóztattak le. A csendőrséget azonban elfogatásakor bántalmazta, s igy kezét

lábát összekötve kocsin hozták Kalternba. Ily helyzetben is addig fészkelődött a kocsiban, mig az egyik rendőr lábába harapott. Megérkezésükkor nyomban elővezették a letartóztatott csavargót a büntető biróságnak. Alig kezdette meg azonban az elnök a kihallgatást, mikor a csavargó az egyik csendőrt megragadva fojtogatni kezdte. A csendőr életveszélyben lévén, kénytelen volt fegyvert rántani és bajonettjével több szurást ejtett a támadón. A fogolyt nyomban beszállitották a rabkórházba, a hol sulyos sebeiben nagy kinok között meghalt.

— **A szultán nővére.** A bécsi török követség ma hivatalos formában annak a kijelentésére kérte fel a bécsi sajtót, hogy a *Seniha* herczegnőröl közölt szökési terveket illető közlemények minden alapot nélkülöznek és azok csak rosszakaratu koholmányok voltak.

— **Halál napszurás következtében.** A Budapesten jelentkező tartalékosok rend szerint Pilis-Csabán végzik a gyakorlatokat. Valóságos katonai tábort vernek ilyenkor Pilis-Csabán, a hol sátrakban, barakokban tanyáznak a tartalékosok. Egyáltalában nem lehetne reájuk fogni, hogy valami gyöngyéletük van. Ilyenkor tavaszszal többnyire 13 napra vannak behiva és e két hét alatt ugyancsak befogják őket. Kora reggel már talpon vannak. Öt órakor „kirukkolnak" és masiroznak délig. Délután ismét szolgálatban vannak, a mely eltart esti 6-ig. És ez igy megy napról-napra, pihenés nélkül, — még a vasárnapokat és ünnepnapokat sem kivéve.

A keddi napon most óriási volt a hőség. A tartalékosok izzadtak és bágyadtan, lomhán, kényszeredve lépkedtek katonai taktusban.

Egyik-másik nagyokat sóhajtott:

— Mikor lesz vége!

Egyszerre mormogás hallatszott az első csapatok felől. A menetet megállitották — rasztra. Aztán futó tüzként terjedt el a hir, hogy két tartalékos napszurás következtében hirtelen összeesett. Az egyik, valami Tari János nevü családos ember, *meg is halt.* A katonaorvos rámondta: „gyenge szervezetü volt". A másikat, Kovács Jánost, ápolás alá vették. Talán sikerül megmenteni.

— Mégis szép élet a katonaélet!

— **Uj államfogoly az aradi fogházban.** A napokban került hat hétre az aradi törvényszék fogházába mint államfogoly *Szathmáry* Zoltán aradi hirlapiró párbajvétségért. Ma *Petkó* Zoltán ujaradi szolgabiró kezdte meg ugyancsak párbaj vétségért tizenkét napi államfogház büntetését.

— **Kossuth-gyalázók Ráczalmáson.** A „Székesfehérvári Hirlap" a következő felháborito esetet irja: Szégyenpir futja végig minden tisztességes magyar hazafi arczát, midőn arról értesül, hogy még mindig akadnak egyes Kossuth-gyalázó néppárti heczczkáplánok, kik nem átalják a papi öltönyt kompromittálni. A következő — szinte hihetetlen hazaárulási merénylet hirét kapjuk Ráczalmásról: A 48-as ereklyemuzeum Kossuth Lajos dicsőült nagy hazánfia arczképét megvétel czéljából megküldte a községnek is. Az arczkép megvételét czélzó inditvány az e hó 6-iki közgyülés tárgysorozatába volt felvéve. Amde az itteni fanatikus néppárti káplán, *Csucs* István, izgatásának hatása már ez alkalommal is érezhető volt. A közgyülésnek legszorgalmasabb látogatói távollétükkel tündököltek, az itt gőzerővel terjesztett „Néppárt" czimü lap szellemétől szaturált polgárok pedig a Kossuth Lajos arczképének megvételére irányitott inditványt megdöbbentő hidegséggel fogadták. Volt azonban néhány hazafiason gondolkozó községi képviselő, a ki azt ajánlta, hogy a község küldje meg az ereklyemuzeumnak segélyképen az arczkép árát kitevő csekély 7 koronát, azonban az egyszerü kivitelü arczkép helyett szerezze meg Kossuth Lajos olajfestésü arczképét és azt függessze ki tanácstermében. Néhány néppárti érzelmü képviselő (bizonyára aféle bornirt bőgöcsök!), azonban ugy vélekedett, hogy a 3600 lakossal biró Ráczalmás község anyagi erejét tulhaladó áldozat volna, ha a nép atyjának olajfestésü arczképét beszereznék! A függetlenségi érzelmüek felháborodva tiltakoztak az ellen, hogy Ráczalmás község második törökbálintja legyen az országnak! Erre felállt dr. *Pajzs* Gyula földbirtokos és kijelentette, hogy már maga az a fölötti vita is, vajjon Kossuth Lajos olajfestésü arczképét beszerezzék-e vagy ne: kegyeletsértő és minden hazafiasan érző polgárt, politikai pártállására való tekintet nélkül, fájdalommal tölt el. Ellenzi, hogy e kérdés szavazás alá bocsáttassék és hogy azok se legyenek feszélyezve, kik épen e kérdésnél őrzik oly féltékenyen a község anyagi érdekeit, ajánlkozott, hogy *a saját költségén* fogja beszerezni Kossuth Lajos olajfestésü arczképét. Zugó éljenzés követte dr. Pajzs Gyula szavait, a képviselőtestület az ajándékot egyhangulag köszönettel elfogadta és határozatilag kimondta, hogy az arczkép leleplezését méltóan meg fogja ünnepelni. Eddig az értesités. ebből az esetből látni, hogy egyes néppárti heczczkáplánkák minő galád perfidiával mételyezik meg a magyar nép lelkületét.

— **A pápa betegsége.** A pápa betegségéről külföldön elterjedt hirek, — mint az olasz lapok irják — tulzottak voltak. A pápa maga jól mulatott a riasztó hireken és nevetve mondta komornyikjának, Centra Piusnak:

— Csak hadd irjanak az ujságok, amit akarnak, kedves Piom, én azonban reménylem, hogy a gondviselés segélyével még megérem pápaságom 25 éves jubileumát.

Minthogy a pápa trónralépésének 25-ik évfordulója 1903. február havában lesz, ebből az látszik, hogy a pápa korántsem a roskatag aggastyán, amilyennek hiresztelik, sőt ellenkezőleg, ő maga bizik legjobban életerejében.

— **Leányrablás Aradon.** Ami manapság csak a legsötétebb erdélyi hegyek között történik, megesett tegnap *Aradon.* A csálai erdő előtti mezőn a szó-szoros értelmében elraboltak egy leányt. Az erdőben lefolyt majálisról tért haza két család s vele együtt két cselédleány. A cselédek valamivel hátrább haladtak s mikor a barak-kórház közelébe értek, *egy sereg legény rontott rájuk* s közrefogták őket. Az egyik leány nagy sikoltozva elmenekült, *a másikat azonban elhurczolták.* Hogy hova vitték, nem tudni, *ezideig még nem került elő.* A rendőrség a mesésen hangzó ügyben meginditotta a nyomozást.

— **Tizenhét uj szolgabiró.** Biharmegye törvényhatósága tavaszi közgyülésén elhatározta, hogy tekintettel az uj bünvádi eljárás által alkotott helyzetre, mely a bünügyi vizsgálat vezetését a szolgabirákra ruházza, a közigazgatási tisztviselők számát szaporitani fogja. A kérdés tanulmányozására bizottságot küldtek ki, mely azt a javaslatot terjeszti a megye törvényhatósága elé, hogy a szolgabirák számát tizenhéttel szaporitsa.

— **Leégett gőzmalom.** A temesmegyei Hidegkutról jelentik, hogy ott az éjjel a *Müller és társa*-féle gőzmalom teljesen leégett. A kár 18.000 korona. A malom biztositva volt.

— **Versenyló a jótékonyság terén.** A bécsi Derbyt tudvalevőleg Capogallo, a Dreher-istálló lova nyerte meg. Ennek örömére — mint tudósitónk táviratozza — Dreher Antal ma a bécsi irgalmasok kórházának négyezer koronát adományozott.

— **II. Lajos király fogadalmi kápolnája.** *Münchenből* telegrafálják, hogy a II. Lajos király halálának tizennegyedik évfordulója alkalmából ma felavatták a sirja felett emelt fogadalmi kápolnát, melyen a régens-herczeg is részt vett. A kápolna, mely román stilben a legnemesebb márványból készült, 400,000 márkába került.

— **Öngyilkos házmester.** *Veszeli* István 54 éves *aradi* ácssegéd, ki az utóbbi időben házmester volt, tegnap reggel Edelspacher-utcza 1. számu lakásán öngyilkossági szándékból *marólugot ivott.* Tettét nyomban észrevették és *Tisch* Mór dr., az első segélynyujtás után a közkórházba szállittatta. Itt, nagy kinlódás között, ma reggel *meghalt.* Hogy miért követte el az öngyilkosságot, nem tudják biztosan. Az utóbbi időben panaszkodott, hogy nem kap munkát, s igy azt hiszik, e miatt mérgezte meg magát. Halálát özvegye és két gyermeke siratja.

— **Baptisták a Marosban.** A tegnapi ünnepet a baptisták nevezetes vallási aktussal kötötték egybe: püspökük megkeresztelte a felekezetbe ujonnan belépett hiveket. Már reggel jókor egyik echós-kocsi a másik után igyekezett *Mikalaka* felé s a községben meg nem állva, egyenesen a Maroshoz hajtottak. — Pár százra tehető az összeverődött hivek száma, a kik részben megkeresztelkedtek, részben pedig a szent aktus fényét emelendő, jelentek meg a Maros-partján. — A *Békésről* érkezett püspök nap kelte előtt beszédet intézett a gyülekezethez, majd bibliát olvasott és olvastatott addig, mig a nap felütötte fejét a hegyek tetején. Ekkor kezdődött a keresztelés ünnepsége zsoltárok éneklése közben. A püspök ur belegázolt a vizbe s egymás után mártogatta abba bele a libasorban hozzá következő hiveket, mormolván hozzá szent mondatokat a mint illik. Ez a dolog szépen ment addig, mig azt egy álmából felébredő mikalakai pásztor-suhancz észre nem vette. Nem telt bele pár percz, már százával álltak a parton a jó mikalakaiak s eleinte nagy bámulattal, később pedig ellenséges magatartással nézegették az előttük ismeretlen dolgot, azt hivén, hogy az imádkozó emberek babonasággal el akarják pusztitani a termésüket. Hangos zugolódásban törtek ki, mit a babtisták hallván, hamarosan összeszedték czókmokjukat, s a püspököt, a ki a közbe jött akadályok miatt csak ötven egynehány embert buktathatott meg a Maros vizében, egy kocsiderékba gyömöszölve, elmenekültek a szélrózsa minden irányában. Hanem aztán ha véletlenül Mikalakán jégeső találna lenni, be ne ne tegye a községbe, vagy a határába a lábát egy baptista se, mert alaposabban buktatják meg őket a Marosban a mikalakaiak, mint azt a püspökjük tette.

— **Váltóhamisitó ügyvéd.** Nyitráról táviratozzák, hogy az ottani büntető törvényszék ma *Walasek* Pál ügyvédet váltóhamisitásért hat havi börtönre itélte. Walasek hirhedt panszlav agitátor volt.

— **Uj rézszulfátgyár Magyarországon.** Irányadó körökben — irja fővárosi tudósitónk — egy rézszulfátgyár alapitásán fáradoznak és a kormány hajlandónak nyilatkozott, a vállalatot a legmesszebb menő támogatásban részesiteni. A rézszulfát az *egyetlen kipróbált szer a peronospora ellen* és Magyarország évi szükséglete e czikkben 90.000 mm.-ra rug csupán a szőlőgazdaság révén, holott a rézszulfátot használják még festő és kékfestő gyárakban, továbbá faimpregnálásra és elektrotikus réz előállitására, ugy, hogy a belföldi szükséglet kerek 800 waggonra tehető, mig a belföldi termelés ma körülbelül 250 waggon, melyből 100 waggont Romániába exportál a nagybocskói gyár. Az uj gyár termelőképességét évi 300 waggonra tervezik. A hazai fogyasztó piacz biztositva volna számára, mert 4 aranyforintos behozatali vám védi. A gyárat a Haege-féle szabadalom szerint rendezik be, melynek az az előnye, hogy a kész gyártmány már hat nappal a réznek kénsavval való egyesitése után szállitható. Az alaptőkét 700,000 koronában állapitották meg, melyből a Haege-féle szabadalom tulajdonosa 15000 K. áru részvényt kap a szabadalomért. A rézszulfáton kivül kénsavat is fog a gyár előállitani.

— **Németországban halálraitélt magyar ember.** *Lipcséből* táviratozzák, hogy a rablógyilkos *Gönczy* ügyében a legfőbb állami törvényszék visszautasitotta a halálos itélet ellen beadott felebbezést. s igy az itélet jogerős. Ha kegyelmet nem kap Gönczy, az itéletet végrehajtják rajta.

— **Két turista halála.** *Zürichből* jelentik, hogy vasárnap a *Mürschenstock* hegylánczmegmászásánál két politechnikai hallgató lezuhant

a mélybe és csak harmadnap az arra járók találták meg oszladozásnak indult holttestüket. Az egyik *Koppenhuber* Ágost osztrák illetőségü, a másik *Sallinger*, egy előkelő zürichi orvos fia. A lezuhanás körülményei ösmeretlenek.

— **Varjassy József-utcza.** Megirtuk, hogy Arad város szerdai közgyülése határozatot hozott, mely szerint a város egyik utczája közeletünk nemrég elhunyt vezérférfia, Varjassy József nevéről neveztessék el. A tanács, melyet a közgyülés javaslat tétellel megbizott, már foglalkozik az ügygyel és eddig két utczát a Karolina, és Liget-utczákat szemelte ki arra, hogy közölük valamelyik a Varjassy József nevét kapja, Az elhunyt közel állói és jóbarátai, mint halljuk, a Karolina-utczát a másiknál alkalmasabbnak találják Varjassy József emlékének megörökitésére.

— **Tüzoltó tisztek tanfolyama.** A belügyminiszter ma értesitette Aradvárosát, hogy az országos tüzoltótiszti tanfolyam az idén julius 22-től augusztus 10-ig tartatik meg. Ezt az értesitést a miniszter az összes törvényhatóságoknak megküldte.

— **Gyilkosság a Bácskában.** A Bácskában jóformán mindennapos, hogy lebicskáznak ittamott valakit. Szabadkáról táviratozzák, hogy ma délután a sebenicsi országuton meglékelt koponyával halva találták *Makics* István földmivest. Gyilkos bosszu áldozata lett a szerencsétlen. A tettest nyomozzák.

— **A czipészek szervezkedése.** Tekintettel a czipész kisiparosok nyomasztó helyzetére, *egybehivók* név alatt egy bizottság elhatározta, hogy folyó hó 17-én, azaz vasárnap délelőtt 10 órakor az ipartestület tanácstermében *nyilvános czipészgyülést* tart, következő napirenddel: 1. A czipészek helyzete. 2. A termelő szövetkezet haszna és czélja. 3. Esetleges inditványok. Az egybehivók felhivást intéznek szaktársaikhoz, melyben többek között, a következőket mondják:

A helyzet már elviselhetetlenné kezd válni, ezt teszi szükségessé, hogy tömörülve és karöltve tehetünk oly lépéseket, a melyek megmutatják az utat helyzetünk javitására. Látva a magas kormány jó indulatát a kisiparosokkal szemben, kötelességünk rámutatni a termelő szövetkezetek helytelen voltára.

— **Nagy kémiai fölfedezés.** Ha igaznak bizonyul, uj korszakát nyitja meg a kémiai tudománynak az a fölfedezés, melynek hire Berlinből jön. A fölfedezést *Fittica* Frigyes jeles német kémikus, a marburgi egyetem professzora, tette: kisérletezéssel sikerült megállapitani, hogy a *foszfor* bizonyos körülmények között *árzénné változik át.* Ez a rövid mondatba foglalható tapasztalat, ha a tudományos kritika való voltát megállapitja, uj világot vet a kémia alapjára: az elemek tanára. Az elem tudvalevőlen alkatrészekre fel nem bontható s más elem hozzájárulása nélkül meg nem változtatható. Ez a kémiai tétel, ime *Fittica* professzor fölfedezése által erősen meginog, ha ugyan teljesen meg nem dől. Két elemről kiderül ugyanis, nem hogy felbonthatók, hanem hogy más elem hozzájárulása nélkül megváltozhatnak anélkül, hogy felbonthatatlan jellegüket, elem voltukat elvesztenék. Ez az, ami jelentőssé teszi ezt a fölfedezést, melyből a kémiának és a természettudományoknak talán uj igazságai fognak feltárulni. *Fittica* Frigyes, a felfedező, ismert név a tudósvilágban. Szerkesztője a *Liebig* alapitotta nagy német kémiai folyóiratnak s eddig is több felfedezéssel gyarapitotta a tudományt.

— **Gyermekgyilkos anya.** Temesvárott, mint tudósitónk irja, kegyetlen gyermekgyilkosságot fedeztek fel. *Huszár* Mária a napokban *megfojtotta ujszülött gyermekét*, azután egy barátnőjéhez vitte. Itt rejtegették a holttestet három napig, mely után a Begába dobták. Most névtelen feljelentést kapott a rendőrség, s igy derült ki a dolog. A gyilkos anyát már elfogták.

— **Az épitő munkások sztrájkja.** *Stockholm*ból táviratozzák, hogy az épitőipari munkások kizárása ügyében a munkaadók és a munkások kijelentették, hogy alávetik magukat a békéltető biróság döntésének, mire az utóbbi azt ajánlotta, hogy hétfőn kezdjék meg a munkát. Itéletet csak azután hoz a békéltető biróság. Az ajánlatot ugy a munkaadók, mint a munkások elfogadták. Hétfőn megkezdődik a munka.

— **A bolha — fenevad.** A genfi vámfelügyelőség a minap zavarban volt Egy csomag érkezett, a melyről a fölirat azt jelezte, hogy kitanitott bolhák vannak benne. Már most felmerült a kérdés, mikép kell a bolhákat megvámolni. Lapozgatták a naplókat és kitünt, hogy egy izben hangyák érkeztek csomagban. Ezeket a hangyákat akkoriban csemege gyanánt vámolták el. Ez persze a bolháknál nem talált volna, mert nemcsak hogy mi nem eszszük a szegény kis állatkákat, hanem ellenkezőleg ők szivják a mi vérünket, ha hozzájutnak. Az esetet a herni pénzügyi hatóság elé vitték, a mely azután a bolhákat az — állatsereglet czim alá utalta. A bolhákat tehát *fenevadakként* vámolták meg.

— **A koldus vagyona.** A napokban a mirovitzi járásbiróság *Kozma* József koldust kéregetés miatt háromhavi fogságra itélte. Megmotoztatása alkalmával négy takarékpénztári betét könyvecskét 11170 korona összértékben és 233 korona készpénzt találtak a koldusnál.

— **Agyonvert korcsmáros.** Debreczenből irják: Nádas község lakosait kegyetlen gyilkossági eset tartja izgalomban. *Gyurcsik* András odavaló korcsmároshoz tegnap éjjel négy nádasi legény tért be mulatni. A legények már meglehetős ittas állapotban voltak éjféltájban, amikor a korcsmáros felszólitotta őket a távozásra. A legények, névszerint Tüdős József, Kallár Antal, Bercze Sándor és Zeke Imre, nagyon felháborodtak a korcsmáros felszólitásán, melyet kiutasitástak vettek. Később elfogyott a bor az asztalon s a legények bort követeltek, A korcsmáros azonban nem adott bort, mire a négy legény be akart törni a söntésbe, hogy bort hozzanak. A korcsmáros utjokat állta, mire a négy legény székeket kapott fel s ezekkel ugy fejbe verték a korcsmárost, hogy eszméletlenül terült el a földön. Ezután a söntésben talált bort kilocsolták a sörrel telt üvegeket pedig odavagdalták az eszméletlen állapotban fekvő Gyurcsik fejéhez, ki ennek következtében meghalt. — A kocsmáros felesége a nagy lármára beakart hatolni a korcsmába, de a legények őt is agyonveréssel fenyegették. Mire aztán az asszony a szomszédokat fellármázta, a gyilkos legények elmenekültek. A csendőrség elfogta a gyilkosokat és átadta a biróságnak.

— **Lábalól eltett férj.** *Nagy-Szebenben*, a Predeal szállóban, a napokban egy hölgy és férfi szállt meg. Következő reggelen a hölgy egyedül távozott és nem tért többé vissza. A hátramaradt férfi azonban semmiféle felvilágositást sem tudott adni a hölgyről. Végre a rendőrségnek sikerült kézrekeriteni az asszonyt, aki kihallgatásakor bevallotta, hogy őt egy bukaresti hölgy azzal bizta meg, hogy férjét aki bárgyu és hülye, vigye el magával Szebenbe és hagyja ott. Ezért a szivességért a hölgy száz forintot fizetett az asszonynak. A különös ügyben a vizsgálatot meginditották.

— **Idill az erdőben.** *Brunn*-ból jelentik, hogy ott ma letartóztattak egy *Hofstetter* Ferencz nevü parasztsuhanczot, ki több mint egy év óta a várost környező erdőt használta fel idilljeinek szinteréül, amennyiben az arra járó piaczi hölgyeket támadta meg. A dolog már annyira veszélyessé vált, hogy a piaczra beránduló asszonyok és leányok nem mertek kisérő nélkül az erdőn keresztül menni. Sokáig nem tudták ártalmatlanná tenni a hölgyvadászót, mert arcza rendesen elvolt takarva.

— **Leégett gyár.** Triesztből táviratozzák: A *Schuchart*-féle rovar-por és drogua-gyár ma este leégett. A tüz a gyár szárito osztályában ütött ki. A kár 30,000 forint.

— **Villám által agyonsujtott emberek.** *Zürichből* telegrafálják, hogy ott ma reggel heves zivatar dühöngött, mely alkalommal a lecsapó villám két savojard munkás embert, kik egy fa alá menekültek, agyonsujtott.

— **Elfogott betörő.** Miskolczról táviratozzák: A rendőrség ma elfogta *Veres* Kálmán hirhedt betörőt, a ki e hó elején *Bartos* József sátoraljaujhelyi aljegyző kárára nagy ékszerlopást követtek el Egész csomó lopás és betörés terheli Verest, a kit régen köröznek már.

— **A kincstár gyára.** Fővárosi tudósitónk jelenti, hogy Weisz Manfréd konzerv-gyárát a *katonai kincstár megvette.* A vételről a katonai kincstár a következő átiratban értesitette a fővárost: Az eddig Weisz Manfréd-czég tulajdonát képező, a Sosoksári-uton levő konzerv-gyár a katonai igazgatás tulajdonába ment át. Mivel a konzerv-gyártáshoz szükségelt vágómarha leölése a gyárral szemben levő vágóhidon történik: a hadtest-biztosság (Corps-Intendanz) azt a kérdést bátorkodik intézni, hogy a katonaság a vágóhidon, a konzerv-gyár maximális napi szükséglete mellett (körülbelül 13.509 kg. hus vagy 500—600 vágómarha) a szükségelt számu istállókra, vágóhelyekre, vágószerszámokra és hütőhelyiségekre, mindig és minden körülmények között számolhat-e? — A 4. hadtest cs. és kir. hadbiztossága (K. u. k. Intendanz des 4. Corps). — Kétségtelen, hogy e gyárvétel és a katonai kincstár ujabb terjeszkedése a főváros kereskedelmi köreit nagyon meg fogja lepni. Ehhez itt csak annyit akarunk hozzátenni, hogy tudtunkkal a katonai kincstár Kelenföldön már posztógyárat is létesit, igy tehát határozottan oda törekszik, hogy iparbeli szükségletét ő maga elégithesse ki.

— **Jégviharok.** Sokfelől jelent ma a táviró jeget, vihart. Igy Nagyváradon, Székelyudvarhelyen óriási zivatar volt, s a jég nagy károkat tett Utóbbi helyen a villám egy Madiad nevü földmivest agyonütött.

— **Lavotta sirja.** Kevesen tudják, hogy Lavotta, a magyar tánczzene és a hallgatónóta régi, nagy mestere a tállyai temetőkertben nyugszik. A nagy zeneszerző bebarangolta az országot, mint annak idején Tinódy Sebestyén, mig végre Tállyán telepedett le, mert az ottani aszubor izlett neki legjobban. A bornak ugyanis nagy kedvelője volt. Ott is halt meg és sirja egy ideig jeltelenül állt, mig végre egy tisztelője vas-obeliszket emeltetett sirja fölé a következő felirattal:

Nemes Lavotta János hires magyar hangmüves és nemzeti nóták szerzője felett a hangmüvészet mesterségének megtiszteltetése, ki megholt 1820-ik esztendőben, életének 50-ik esztendejében, A magyar muzsika egyik kedvelője által emeltetett Szatmárból 1881-ik esztendőben.

Itt nyugszik a maga idejének Orfeussa.

Remek tetemek
Isten veletek!

A sir körül ezelőtt tizenöt évvel a tállyai nők vasrácsozatot készittettek, de bizony ez is eltöredezett, az obeliszket is elnyütte az idő s most szomoru látványt nyujt a nagy magyar zeneköltő sirja.

— **Előnyös vételek** és nagy készletei folytán még mindig képes a bőr áruczikkeket a régi olcsó árakon adni — *Porter* Vilmos koronás áruháza Aradon a Központi szálloda, épületében. Ezen áruház bőráru-raktára pompásan fel van szerelve a legelegánsabb és legdivatosabb czikkekkel ugy hölgyek, mint férfiak számára.

— **Katonazene.** Szombaton, e hó 16-án, ha kedvező lesz az idő, a *Baross-parki* kioszkban a 33-ik gyalogezred zenekara hangversenyt tart. Esős időben a hangverseny a Fehér Kereszt *téli kertjében* lesz. Belépti-dij: a kioszkba 20 fillér, a téli kertbe 40 fillér. — Kezdete este 8 órakor.

— **Életunt technologus.** *Rappai* Dezső, a budapesti technologiai ipariskola 20 éves növendéke tegnap este az Erzsébet királyné-utcza 33. szám alatt levő korcsmába tért be. Egész éjjel mulatott és ma hajnalban jócskán mámorosan ment ki az udvarra. Ott aztán revolverrel mellbe lőtte magát. A szerencsétlen eszméletlenül rogyott a földre és a mentők sulyos sebével a Rókus-kórházba szállitották. Végzetes tettének okát nem tudják.

— **Zsebtolvajlások.** *Willender* Amin budapesti háztulajdonos elpanaszolta a fővárosi rendőrségnél, hogy tegnap a Lukácsfürdőtől a Vigszinházig terjedő utvonalon a villamos kocsin ismeretlen tettes ellopta kettős fedelü aranyóráját s rövid arany láncát. Kára 260 korona. Ugyancsak ellopták *Lekovits* Bertalan czipészmestertől is a városligetben 170 forint értékü

aranyóráját, s nehéz, lapos formáju lánczát. A rendőrség a tolvajokat nyomozza.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbizásokat.

Végzetes kocsikázás.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, junius 15.

Megrenditő szerencsétlenségről értesit kisjenői levelezőnk. A Kisjenővel szomszédos *Miske* községben történt az eset, mely az egész vidéken általánosan ismert családot ejtett gyászba. A szerencsétlenség áldozata özv. *Friedmanné, Bienenstock* Lipót miskei tekintélyes kereskedő nővére, kit kocsin való utazás közben ért balvégzete.

Özv. Friedmanné, ki huzamosabb idő óta tartózkodott öcscsénél Miskén, tegnap kocsin Nagy-Zerindre ment, hogy ott megfürödjék. Kis-Jenő alatt, nem tudni, mi okból, a kocsis ostorával erősen kezdte verni a lovakat, hogy azok egyszerre vágtatva ragadták tova a kocsit.

Friedmanné azon hitben, hogy a lovak megbokrosodtak és azért száguldanak, nagyon megijedt és félelmében *leugrott a kocsiról.* Olyan szerencsétlenül vitte végbe az ugrást, hogy lábát a kerék küllőjére tette s ugy akart testének lökést adni. Azonban a forgó küllőre lépve, egyensulyát elveszitvén, *lezuhant a földre,* még pedig olyan formán, hogy *lába a kerék küllői közé akadt.*

Borzasztó jelenet következett ezután. A lovak tovább vágtattak, s *a sebesen forgó kerék lábánál fogva magával vonszolta az asszonyt.* Jó hosszu utat tettek meg igy a neki vadult lovak, mig a kocsisnak sikerült azokat megállitani. A szerencsétlen asszony ekkor már *halva volt.*

Özv. Friedmanné temetése nagy részvét mellett ment végbe. A kocsis ellen, ki valószinüleg részeg volt, megindították az eljárást.

TÖRVENYKEZES.

§ **Akit senki sem ismer.** Erdekes gazember állott ma az *aradi* törvényszék előtt. *Adamik* Istvánnak mondja magát, s hogy cséffai szülétésü, egyebet nem lehet kivenni belőle. Az egész országban nem tud senkit, aki őt ismerné s egyetlen lakást sem nevez meg, ahol valamikor lakott volna. Azt hiszik, hogy valami nagyobb gaztettet vitt véghez s nem akarja, hogy felfedezzék, azért hallgatja el az igazi nevét. Nemrégiben *Striffler* Györgyné pinczéjébe tört be s ott mindenfélével megrakodva el akart illanni, mikor két rendőr elfogta. A tolvaj ekkor revolvert rántott s rálőtt az egyik rendőrre, ez kihuzta a kardját és ezzel fékezte meg a veszedelmes gazembert. Ma került az ügye végtárgyalásra, ahol másfél óráig faggatták, de hiába. A pinczei lopását beismerte, de életéből nem akart emlékezni semmire. Azt vallotta, hogy három és fél évig lakott Budapesten.

— Hol volt lakása? — kérdezte az elnök.

— *A piszkos korcsmában* — volt a válasz.

— Melyik az a piszkos korcsma?

— Már bizony azt megmagyarázni nem tudom.

— Más lakása nem volt? — faggatták tovább.

— De igen: az *olaszoknál.*

Természetesen ebből sem lehetett megtudni semmit.

— Ismerőse nincsen?

— Nem emlékezem senkire . . . De igaz, most jut eszembe valaki — mondta, s a törvényszék azt hitte, hogy most már vallani fog.

— Ki az az ismerőse.

— *Fehérnek* hivják.

— Hol tartózkodik?

— Az kérem már *meghalt*

Ilyen formán felelgetett délig, mig délután ujra a törvényszék elé állitották, de hiába nem vallott semmit. A törvényszék most ujra a vizsgálóbiróhoz utalja a gazembert kilétének kinyomozására s ha ez nem sikerül, e czélból a budapesti államrendőrséghez viszik.

§ **A légtornász és kedvese.** A mult év november havában egy éjjel ismerkedett meg *Ohly* Károly Krisztián bécsi származásu légtornász az orfeum kávéházban *Hausner* Carolával. Az ismeretséget csakhamar intim szerelmi viszony követte s Carola k. a. odavette kedvesét magához, férj és feleségnek adták ki magukat. A boldog mézesheteket azonban kellemetlen eset zavarta meg. *Ohly* Krisztián egy reggelen eltávolitotta hazulról szeretőjét s ennek távollétét arra használta fel, hogy ellopta 200 koronáról szóló betéti könyvét s 160 korona értékü aranylánczát, s azzal megszökött. Egyenesen Bécsbe utazott s itt mulatta el a lopott pénzt. A leány feljelentésére a budapesti rendőrség megkereste a bécsi rendőrséget a légtornász letartóztatása iránt. Midőn ez megtörtént, a kiadatási eljárás befejezte után visszahozták Ohlyt Bécsből s a budapesti büntetőtörvényszék lopás büntette miatt helyezte vád alá. Ma volt ebben az ügyben a végtárgyalás *Bakonyi* biró elnöklete alatt. A tárgyaláson Hauser Carola kijelelentette, hogy nem kivánja a vádlott megbüntetését már csak azért sem, mert összes kára megtérült. Miután a törvényszék konstatálta, hogy *Ohly* tényleg közös háztartásban élt panaszossal, aki azonban panaszát visszavonta, sőt még az összes költségek megfizetésére is vállalkozott, csakogy kedvesét megmentse az elitéltetéstől, dr. Keserü ügyész inditványára a további eljárást ez ügyben beszüntették s a vádlottat azonnal szabadlábra helyezték.

KÜLÖNFÉLÉK.

☐ **A virágok illata.** Egy kertészeti szaklap érdekes statisztikát közöl a virágok illatáról. E szerint az Európában kultivált négyezerhárom-száz virágfaj közül mindössze négyszázhusznak van kellemes illata. A fehér és halványsárga virágok között találunk legtöbb illatos virágot: száznyolczvanhetet ezerszázhuszonnégy között. Sárga virágot kilenczszázötvenegyet ismernek és ezek közül csak hetvenhétnek van illata. Nyolczszázhuszonhárom vörös virág közül hatvannégy, ötszázkilenczvennégy kék virág közül harminczöt, háromszáznyolcz lilaszinü virág közül tizenhárom illatos. A négyezer háromszáz virágfaj közül körülbelül ezerötszáznak határozott rossz szaga van. Marad tehát kétezerötszázféle virág, amelyeknek semmiféle szaga sincs.

☐ **Zenekedvelő egerek.** A *Természet* czimü ujságnak a következő érdekes apróságot irja egyik olvasója:

Egy barátom több nyáron át padlásszobában lakott. Mindaddig kényelmes volt a helyzete, mig a termést be nem takaritották; hanem akkor megrohanták az egerek s czinczogásukkal nem hagyták aludni. Egyszer midőn a kellemetlen vendégek fölverték álmából s nem tudott ujra elaludni, elővette klarinétját s elkezdett rajta játszani; erre az egerek, mintegy parancsszóra, mind eltüntek a szobából, hogy még jobban elijeszsze őket, brácsa-hegedün kezdett játszani, de az egerek a brácsa hangjára ujra előbujtak s a szobában vigan czinczogva ide-oda futkostak. Mikor ismét a klarinétot vette elő, az egerek megint szétfutottak.

☐ **Szókimondó katona.** A franczia hadsereg egyik tábornokánál, kinek nevét gyakran emlegették a német-franczia háboru idején, megjelent a minap egy különös külsejü öreg ember. Irnoki állást kért s folyamodásában hivatkozott arra, hogy vitézül harczolt hazájáért s két sebet is kapots a harczban. Egy alkalommal a golyó leszakitott egy darabot az orrából s ez a testi fogyatkozása különös ferdeséget kölcsönzött az arczának. A tábornok hangos kaczagásban tört ki, amikor megpillantotta egykori katonáját.

— Hát maga hol vesztette el az orrát? — kérdezte tőle.

— Ott, ahol a tábornok ur a fejét elvesztette — válaszolta nyugodtan az obsitos a gyöngédtelen kérdésre.

A tábornok olyan vörös lett, mint a főtt rák, de haragját hamarosan leküzdötte és intézkedett, hogy teljesüljön a bátor katona kivánsága.

NAPIREND.

Junius 16. Szombat. Róm. kath. naptár: Reg. Ferencz. — Protestáns naptár: Reg. Ferencz. — Izraelita naptár: Sabbat, Behalothecha — Görög-keleti naptár (junius 3.): Luczillián. — A nap kél 3 óra 47 perczkor, nyugszik 7 óra 42 perczkor. — A hold kél 9 óra 58 perczkor, nyugszik 7 óra 23 perczkor.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 763·7 milliméter, délután 2 órakor 763·2 milliméter. — Hőmérsék reggel 7 órakor C° + 16·7, délután 2 órakor C° + 19·8. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor N. 4, délután 2 órakor D. 5. — Felhőzet reggel 7 órakor borult, délután 2 órakor félborult, csepeg. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjóslás. A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hüvös, helyenként csapadék, később derülés, hőemelkedés.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinház-épület, I-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-dij: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn délután 4—5, pénteken délután 4—5 és szombaton délelőtt 11—12 óráig. Helyiség: Ereklye-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Junius 17. Az országos szőlőoltványtelep részvénytársaság közgyülése délelőtt 10 órakor (Aradi és csanádi egyesült vasutak gyülésterme.) — A csanádmegyei gazdasági egyesület gyülése délelőtt 10 órakor Battonyán. — Kuvin hegyközség közgyülése délelőtt 9 órakor.

Junius 18. Körjegyzőválasztás Kroknán.

Junius 19. Körorvosválasztás Kis-Peregen.

Junius 21. Aradmegye rendkivüli közgyülése délelőtt 9 órakor.

Junius 29. Lóverseny Kisjenőn.

Vigalmi naptár:

Junius 17. Az aradi tanitók népünnepélye (Városliget.)

Junius 23. Az aradi felső kereskedelmi iskola növendékeinek tánczvigalma (Városliget.)

Junius 27. Az aradi kereskedelmi akadémiát végzett növendékek tánczvigalma (Városliget.)

Julius 1. A Meteor kerékpárklub népünnepélye (Városliget.)

Julius 15. Az aradi dalegylet népünnepélye (Városliget.)

Julius 22. Az aradi czigányzenészek egyrészének juliálisa (Csálai erdő.)

Augusztus 12. Az aradi kereskedők körének népünnepélye (Városliget.)

KÖZGAZDASAG ES KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósitójától. —

Arad, junius 15.

A kellemes száraz meleg időt, hüvös esős idő váltotta fel, mely előnyére van ugyan általában a vetéseknek, csak a rozsda ne kapjon tápot a nagy meleg sugarait felváltó esőzésből.

A nyomott árak mellett csak kisebb behozatal volt. Ugy malmaink, mint kereskedőink tartózkodók a vételtől.

6—700 métermázsa buza és 300 métermázsa tengeri behozatalt a napi fogyasztók vásárolták.

A tengeri tartott árak mellett kelt el.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm sulyegységet véve alapszámitásnak, *korona* értékben:

I-ső minőségü buza 6·80—6·90.
Középminőségü buza 6·70.
Tengeri 5·20—5.30.
Rozs névleges jegyzés 5·90.
Arpa névleges jegyzés 5·40.
Zab névleges jegyzés 4·50.
Az irányzat lanyhább.

Szeszüzlet.

— Junius 15. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 116 korona, kicsinyben 117 korona, finomitott szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül por 100 liter % beleértve 70 korona fogyasztási adót.

Szárlitott moslék 11 korona métermázsánként.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósitása. —

Budapest, junius 15.

Délitőzsde. Buzakinálat csekély, vételkedv korlátolt. Lanyha irányzat mellett 22,000 métermázsa került forgalomba, 5—10 fillérig olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemü forgalom nélkül. Időjárás borus, hüvös.

Zárul 12 órakor:

Buza juniusra	7.25— 7 30
Buza októberre	7.69— 7.76
Rozs októberre	6.72— 6.73
Zab októberre	5.12— 5.13
Tengeri juliusra	5 64— 5.65
Tengeri 1901. májusra	4.91— 4.92
Repcze augusztusra	12.76—12.80

Zárul 4 órakor:

Buza juniusra	—.——.—
Buza októberre	7.68— 7 69
Rozs októberre	6.76— 6 77
Zab októberre	5.65— 5.66
Tengeri juliusra	5.16— 5.11
Tengeri 1901. májusra	—.——.—
Repcze augusztusra	—.——.—

Zárul 4 órakor	korona
Osztrák hitelrészvény	710.—
Magyar hitelreszveny	719 25
Leszámitolóbank részvény	480.—
Rima-Muránvi vasmű részvény	558 —
Osztrák-magyar államvasuti részvény	675 75
Közuti vasut	627.—
Városi villamos vasut részvény	318.—

—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1900 junius 15.

Magyar aranyjáradék 4%	96 65
Magyar koronajáradék 4%	91.35
Magyar arany 4½%	100 50
Magyar ezüst 4½%	99 60
Magyar keleti vasut	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény	92.50
Magyar italmegváltási kötvény	98.35
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	92 —
Magyar nyeremenysorsjegy kölcsön	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	138 75
Osztrák papirjáradék	97.65
Osztrák járadék ezüst	97.50
Osztrák járadék arany	96.50
Koronajáradék	97.—
1860-iki államsorsjegyek	134.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1740 -
Magyar hitelbank részvény	728.50
Osztrák hitelintezet részvény	709 50
Osztrák-magyar államvasut	679.—
20 frankos arany (Napoleondor)	19.30
Német birodalmi márka	118.50
London	242.20
Páris	96.35

CSARNOK.

Plató, a házibarát.

Irta: **Tábori Róbert.**

(Vége.)

A férfi fölemelte jobbját és félkört irt vele a levegőben. Csodálatos zsongás és morgás támadt körültük. Eltünt a vizsés, a borongó táj átalakult napfényes vidékké. Olajfák árnyékában márványpaloták nőttek ki a földből, a melyek kettős sora között lengő öltözetü férfiak járkáltak, a kiknek homlokát babérkoszoru diszitette. S a mint megszólaltak, olyan lágy és zengetes volt a szavuk, mintha muzsika volna Hatalmas zsarnokok alatt nyüzsögött a tömeg, a szószéken megjelent egy férfi alakja s a mit mondott, olyan tiszta és átlátszó volt, mint a fehér lelkek ábrándozása. Kaczér asszonyok be jöttek a csarnokba, hófehér viseletben, de tekintetükben az emésztő szenvedély tüzével. Meg állottak a szónok előtt egy perczre, meghallgatták egy mondását, magukba szürcsölték, mint a mézet, aztán tovább mentek és ujból kaczérkodtak Jöttek öreg, őszhaju bölcsek, kiloptak egy mondást a széleshomloku férfiu beszédéből, aztán követték a kaczér asszonyokat. Harczosok tetőtől talpig vértezve, lecsüngő, széles, de rövid karddal oldalukon, csupaszképü ifjak, a kiknek vonásaiban valami lányos szelid szépség volt, lármás piaczi alakok sorban jövének, mindannyian megállottak egy kissé, aztán ők is tovább menének — oda, a hová a kaczér asszonyok. Valami érzéki, észboditó, a vért hevitő volt a levegőben, amibe elegyült az olajfák illata, a tengerről jövő forró áram és az asszonyi tekintet mélysége. Egy egészen más világ, boldogitó ugyan, de enerváló . . .

— Ez az én muitam, — szólott a férfiu és a mint megtörte a csendet, eltünt az egész varázskép és megint e vizesésnél állottak.

— Csodálatosan szép, de mégsem az, a miért feláldoznám mostani világomat.

— Én sem. Ön a régi Athént látta; az a férfiu, a ki a vérnélküli bölcsességet hirdette a tömegnek, Plató volt, mondjuk, hogy én voltam. Most látom csak, mily csekélybe vettek. Jó voltam nekik olyan ingernek, ami az ellentét erejével hatott. Mint a jégoszlop forró nyári napon, mint a hirtelen felvillanó fénysugár a sötét éjben. S most látom be, hogy mily gonoszul érezheti magát a jégszobor ott, a hol mindenki örömest olvad el a szerelem lángjában.

— Mindenki? én már nem . . . Lássa, kedves barátom, ön magával hozta lelkét az idők végnélküli változásain — ha ugyan nem pusztán szemfényvesztés az, a mit nekem az imént mutatott — de mig ön ugyanaz maradt, a kaczér asszony, a ki egyszer eljött, hogy kikapjon egy sugarat abból a fényből, a mit bölcsessége árasztott, nagyon megváltozott. Ma ő hideg, ma ő bölcs. Lehet, hogy ez is csak kaczérkodás, de a ki olyan lett, az után hiába jár a harczos, a csupaszképü ifju, sőt maga a filozóf is: szerelmet, gyönyört nem várhat tőle.

— Pedig én csak azt keresem! — tört ki a szenvedélyes indulat a férfiuból. — S ha nem adja, ki fogom küzdeni a sorstól. Abban a korban, a melyben én éltem, azt is tudták, hogy a szerelmet ki lehet erőszakolni.

— S ezt Plató mondja?

— Igenis Plató, aki legjobban tudja, hogy az ő egész rendszere nem ér egy fabatkát sem! A ki eldobja magától tévedését és most már nem kér, hanem követel.

— S ha erre sem adok?

— Ketten vagyunk itt . . . Nincs kivülünk senki a nagy mindenségben. Oda viszem, a hova akarom, azt teszem önnel, a mit akarok . . .

— Modern asszony még ettől se ijedne meg, én pedig kétszeresen nem. Mert van egy pajzsom, a mi megvéd.

— S mi az?

— Ez itt.

Zsebébe nyult, kivett egy pergamentkötésü könyvet:

— Ön adta, mondván, hogy varázserő rejlik benne, a mi megóvja minden kisértéstől. A multja, a rendszere, a könyve ez a tiszta szerelemről. Az van benne, hogy férfi és nő szeretheti egymást a Vesta-szüzek szelid lángjával. A kik már csalódtak és nem akarnak másodszor szenvedni, a kik elfáradtak a szerelem miatt, azoknak Plató könyve az életbölcsesség forrása.

— Ördög és pokol! tombolt a férfiu, kikapva a könyvet a nő kezéből és beledobta a kavargó örvénybe.

Sistergett a habtorlódás, mintha tüzes vas csapott volna közéje. Az asszony elsápadt és kerekre nyitott szemekkel bámult a férfiura, a ki olyan volt most, mint a lázadó démonok a Doré képein. Várta remegve és mégis a gyönyörérzet egy nemével várta, hogy mi következik most. Talán magával ragadja az örvénybe ez a rejtélyes férfiu, vagy karjai közzé szoritja és forró csókjával ismét felkölti benne azt, a mit már rég eltemetett magában: a szerelmet? Behunyta szemeit és reszketve, reménykedve állott ott.

Egyszerre megszólalt egy gunyos hang, a mely olyan volt mégis, mint a hüvös esti szellő, a mely a lázbeteg égő halántékait érinti: Demokritos hangja volt.

— Jer haza, Plató fiam, ez a világ nem a te világod . . . vagy tán inkább te nem voltál soha erre a világra való? . . . Abban a korban, a mikor az asszony nem volt egyéb, csakis szerelem, te a tartózkodást prédikáltad, most pedig, hogy a vére lassan folyik ereiben és a gyönyört elfilozofálja, te vagy csupa szenvedély.

Az asszony fölnézett. A hegynek fölfelé két magas férfialak haladt. Karöltve mentek, lengő öltözetükkel játszott a szél, sőt néha meglebbentette a babérkoszorut is a homlokukon. S az asszony kitárva két karját, vágygyal, forró epedéssel felsóhajtott:

— O jer vissza és tanits meg ugy szeretni, mint azok a kaczér nők szerettek, a kik magukba szivták egy-egy bölcs mondásodnak mézét, aztán odább mentek szeretni és boldogitani.

. . . De Plató nem jött vissza.

IDEGENEK ARADON.

— Junius 15. —

Fehér Kereszt szálloda. Schweigor Henrik birtokos N.-Halmágy. — Hofner Ferencz utazó Bécs. — Reisz Bernát utazó Bécs. — Grünberger Mór utazó Budapest. — Knöpfelmacher Mór utazó Bécs. — Lederer György utazó Budapest. — Fleischer Leó utazó Budapest. — Kleinberger Ignátz utazó Bécs. — Szász Ödön utazó Budapest. — Schvarz Imre utazó Budapest. — Pogány Károly főispán Lugos, — Steiner Ferencz utazó Budapest. — Zinner Armin utazó Bécs. — Szendrő József utazó Budapest. — Rotter Zsigmond utazó Bécs. — Mihájlovits Rezső utazó Budapest.

Vass szálloda. Erdensohn Gyula utazó Bécs. — Winkler Kristóf utazó Bécs. — Bölte Frigyes birtokos Körösbánya. — Magyar Ferencz utazó Budapest. — Boisits Adolf utazó Bécs. — Budaspitz Mór utazó Budapest. — Reichenfeld Adolf utazó Bécs. — Friedman Móritz utazó Bécs. — Hahn Sámuel utazó Budapest. — Gáldoni Dezső utazó Budapest. — Gasper János utazó Bécs. — Silberstern Oszkár utazó Bécs. — Schuller Ferencz kereskedő Szent-Anna. — Hoffmann Károly szőlőbirtokos Gyorok. — Balta Dezső birtokos Battonya. — Löwenstein J. kereskedő Keresztur. — Márton Jenő mérnök Budapest. — Thaly Elek főfelügyelő Abony.

Központi szálloda. Lukáts László birtokos Szemlak. — Schmidt Sándor oszt. tanácsos Budapest. — Biedl János intéző Agris. — Philip Zsigmond titkár Budapest. — Radó Lajos utazó Bécs. — Dr. Fai Sándor és neje ügyvéd Temesvár. — Pendl Károly utazó Temesvár. — Korányi Győző utazó Budapest. — Dr. Sinóros Karoly ügyvédjelölt Szentes. — Hahn Vilmos kereskedő Hamburg. — Engel Samu kereskedő Budapest. — Deutsch Herman kereskedő Budapest.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi május hó 1-től.)

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé indul:		**Budapest felől érkezik:**	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Szm. sz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Szm. sz. tv. délután	3.56	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	8.48
Erdély felé:		**Erdély felől:**	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Radnáig este	6.35	Személyvonat este	8.57
Gyorsvonat este	7.18	Gyorsvonat délelőtt	8.08
Temesvár felé:		**Temesvár felől:**	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.55
Szeged felé:		**Szeged felől:**	
Vegyesvonat reggel	6.45	Személyvonat reggel	8.53
Személyvonat délután	4.25	Vegyesvonat este	6.50
Brád felé:		**Brád felől:**	
Személyvonat reggel	6.25	Borossebesről szv reg	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Borossebesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	7.—

Aradi nyári szinkör.

Szombaton, 1900. évi junius hó 16-án:

A gésák.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: Oven Hall. Zenéjét szerzette: Sidney Jones. Forditották Fáy J. Béla és Makay E.

SZEMÉLYEK:

Reginald . . .	Erczkövy K.	Aranyvirág .	Turi Mariska
Cunningham .	Gáthy K.	Julietta	Harmath J.
Grimsten . . .	Hajnal D.	Tekmini . . .	Czakó V.
Vun-chi . . .	Szadai F.	Lord Constans	Tolnayné.
Irmári márki	Hegyessi Gy.	Molli Seamera	Felhő Rózsi.
Mimoza	Rédei Szidi.	Katana	Boda F.

Az első felvonás után:

A „FIGARÓS-CSOPORT“

két férfi két, nő fellépte.

Kezdete 8 órakor.

Aradvármegye székházában,

valamint a

régi törvényszéki épületben

eszközlendő

lebontásokból

kikerülő nagy mennyiségü **régi használható anyagok**, u. m.

régi, tisztitott tégla,

padolat deszka, épületfa, burkolati kőlapok, ajtók,

100 darab teljesen egyenlő, külső és belső, jalousieval ellatott

ablak,

pinczeablakrácsok, fakoczka-burkolat, kályhák

stb. stb.

eladatnak.

Értekezhetni **Fodor és Reisinger** czég irodájában, Arad, József főherczeg-ut 12. szám.

Magy. királyi államv. üzletv. Aradon.

14967—1900. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomássán lévő pályavendéglő bérletére ezennel zart ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet 1901. évi január hó 1-vel kezdődik és tart ezen időponttól számitott 3 éven át vagyis 1903. évi deczember hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők vagy kivánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 kor. bélyeggel ellátott és „ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletre“ feliratu boritékra zárt ajánlatok lepecsételve **1900. évi julius hó 3-án déli 12 óráig** alulirott üzletvezetőség általános igazgatása (I.) osztályánál nyujtandók be.

Bánatpénz fejében 100 azaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi julus hó 2-án déli 12-óráig a magy. kir, államvasutak aradi üzletvezetősége gyüjtőpénztáránál Aradon letétendő. Az értékpapirok számitandók a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb utolsó napi árfolyammam, de soha névértéken felül.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem kitüzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Aradon, 1900. évi junius hóban.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

4958—1900. kh.

Hirdetmény.

Ismételten előfordult már azon eset, hogy sárkányozó gyermekek gondatlansága folytán a villamvilágitási sodronyok érintkezése következtében az ólombiztositók kiolvadtak és ez által nemcsak kár okoztatott hanem az utcza világitás is akadályozva lett.

Ennélfogva a magán vagyon valamint a közérdek megvédése szempontjából a sárkányozást betiltom és figyelmeztetem a szülőket és tanonczokat tartó gazdákat, hogy gyermekeiknek illetve tanonczaiknak a sárkányozás meg ne engedjék mivel minden előforduló esetben ha serdületlen követi el a kihágást az 1879. évi XL. t. cz. 27. §-a alapján a szülőt, gyámot vagy gazdáit szigoruan felelősségre vonni.

Arad, 1900. április hó 21.

Sarlot,
főkapitány.

Magy. kir. államvasutak.

68996—900 sz. A. III.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1900. évi szeptember hó 1-től 1901. évi augusztus hó végeig terjedő időre szükséges 8400 q-égő repczeolaj és 1300 q. kenő repczeolaj szállitása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiirt menyiségek csak a megközelitő szükségletet képezvén, ennélfogva az igazgatóság fentartja magának azt a jogot, hogy ezen mennyiségeknél egy negyeddel többet vagy kevesebbet szállithasson és hogy a kiirt összmenyiség erejéig tetszés szerint égő vagy kenő olajat megrendelhessen.

Az ivenkint egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb **1900 évi junius hó 16-án déli 12 óráig** a m. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy postán oda küldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott olaj értékének 5%-a legkésőbb 1900. évi junius hó 15-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállitásra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. számu általános szállitási és a fenti anyagok szállitására vonatkozó 39986/92 számu különleges feltételek.

A szállitásra vonatkozó egyébbrészletes módozatok az igazgatóság anyag és leltár beszerzési szakosztályában valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai ipar és kereskedelmi kamaráknál megtekinthetők.

Ezen részletes módozatok leirása az ajánlatott tenni szándékozóknak a fentnevezett anyag és leltár beszerzési szakosztály által ingyen adatik ki vagy kivánatra postán megküldetik.

Budapest, 1900. évi május havában.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem dijaztatik.)

Zacherlin

Nem a papirtölcsérben!

hanem egyedül a „Zacherlin“ feliratu palaczkban lévő a valódi!

Ez a valóban csalhatatlan, radikális segély mindenféle féreg-zaklatás ellen.

Arad: Amtmann Lajos, Altmann Ede, Baumann B., Belgráder K. és társa, Daimel Lajos, Dengl Károly, Dürr Gusztáv, Dürr Kocsárd, Duzsek Ferencz, Éles Armin, Ernyei Gyula, Färber Lajos és testv., Feichthaler M., Fejér Gyula, Guttmann Samu, Herczog György, Ilics Arzen, Karátsonyi Antal, Ladányi László, Lázár Gyula, Meer Mór és fia, Nagy Farkas, Pollák József, Preisach Vilmos, Prolich István, Ring Zsigmond, Rothstein Mór, Schlesinger Samu, Steinitzer N., Schwarcz M., Szauer Adolf, Vojtek és Weisz, Wechsler József, Weisz Dávid, Weisz Mór.

Uj-Arad: Janitzky János P., Theiss és Treitler, Zimmer Mátyás.

Battonya: Fischer Izsák, Geller Ferencz, Mauerer Gyula.

Boros-Jenő: Blau Dávid, Strausz Ignácz.

Buttyin: Klein Márton.

Csermő: Holländer Samu és fiai.

Gurahoncz Schwarcz Sámuel, Weissberger Sámuel.

Kiss-Jenő: Messer Lipót.

Mária-Radna: Tones F.

Mezőhegyes: Auspitz Lajos, Schönberg Jakab.

M.-Pécska: Fritz Frigyes, Königsthal Jakab és fia Simberger Sándor, Turczky Nándor.

Pankota: Barna Lajos, Duffek Kálmán, Kaufmann Adolf és fia, Pavlovits Constantin.

Radna-Lippa: Eisele Mátyás, Reisenberger Miklós, Schwarcz Ferencz.

Soborsin: Blau Móricz és fia, Róth Mór.

Uj-Szent-Anna: Henny Károly

Világos: Grünwald G., Neupauer Antal, Wéber János.

Vinga: Klemann N.

Zádorlak: Hemmen Ferencz. 1284

Mi a legolcsóbb világitás?

Most, midőn a világitás oly különféle módja áll a közönség rendelkezésére, nem látszik feleslegesnek, hogy pontosan megállapittassék a világitás különféle módszerének költsége.

Egy 50 gyertyafényt nyujtó Auer-égő óránként 110 liter légszeszt fogyaszt. Egy köbméter (1000 liter) ára 32 fillér és igy egy órai fogyasztás (0·110×16)=3·52 fillérbe kerül.

A tökéletesitett petróleum lámpa 150 gramm petróleum óránkénti fogyasztás mellett nyújt 50 gyertyafénynek megfelelő világitást. A petróleum árának kilogrammonként 50 fillérrel (mi literenként 40 fillérnek felel meg) számitása mellett 50 gyertya erejü láng óránként (0·150×25)=7·50 fillérbe kerül.

50 gyertya erejü láng nyujtására a villamos izzó lámpa óránként 185 wattot fogyaszt. 100 vattját 10 fillérrel számitva, egy 50 gyertya erejü láng ára óránként (1·85×10)=18·50 fillér.

Összesités:

50 gyertya erejü	légszeszláng (Auer-égő) ára óránként	3·52 fillér.
50 „ „	petroleumláng ára óránként	7·50 fillér.
50 „ „	villamos fény „ „	18·50 fillér.

Légszeszberendezéseket a legolcsóbb árakon, önköltségen s a legkedvezőbb feltételek mellett készitünk el.

Telefonszám: 25. **Az aradi légszeszvilágitási vállalat.**

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.